

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ,

ΗΤΟΙ

ΕΛΕΓΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ

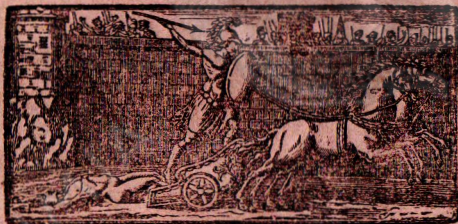
ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΠΑΣΧΟΥΣΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ

Ι. ΠΑΓΩΝΗΝ, ΣΠ. ΔΥΟΒΟΥΝΙΩΤΗΝ, Γ. ΚΟΥΜΟΥΝΑΟΥΡΟΝ,
Ν. ΛΕΩΤΣΑΚΟΝ, Π. ΜΩΡΑΙΤΙΝΗΝ και Α. ΣΚΑΡΒΕΛΗΝ.

ΥΠΟ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ Κ. ΚΑΡΥΔΗ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ,

—
1862.

OF PAPERS THE PATRIOT

1851

ALBANY

THE YEAR

PRINTED AND SOLD BY JAMES W. WOODRUFF, AT THE
OFFICE OF THE PATRIOT, IN THE CITY OF ALBANY,
BY JAMES W. WOODRUFF, AT THE OFFICE OF THE PATRIOT,
IN THE CITY OF ALBANY.

THE

LIBERTY

AND

1851

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ,

ΗΤΟΙ

ΕΛΕΓΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ

ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΠΑΣΧΟΥΣΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ

Ι. ΠΑΓΩΝΗΝ, ΣΠ. ΔΥΟΒΟΥΝΙΩΤΗΝ, Γ. ΚΟΥΜΟΥΝΑΟΥΡΟΝ,
Ν. ΔΕΩΤΣΑΚΟΝ, Π. ΜΩΡΑΙΤΙΝΗΝ καὶ Α. ΣΚΑΡΒΕΛΗΝ.

ΥΠΟ

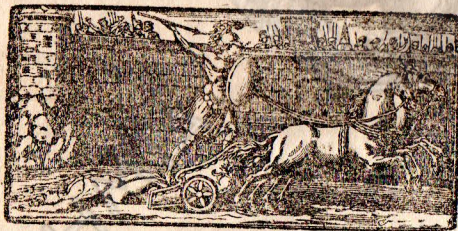
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ Κ. ΚΑΡΥΔΗ.

ΔΩΡΕΑ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΧΑΡΙΛΑΟΥ

1889

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ.

1862.

DI MARITIME THE INSTITUTE

1883

EVETRIA

THE 1883

THE MARITIME INSTITUTE

THE MARITIME INSTITUTE
OF THE MARITIME INSTITUTE
OF THE MARITIME INSTITUTE

THE

THE MARITIME INSTITUTE

ANTHONY ZAPATA
1883

AKADHMIA

THE MARITIME INSTITUTE

THE MARITIME INSTITUTE

1883

ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ.

ᾠδὴ

ᾠδὴ ἰς τοὺς εὐγενεῖς καὶ φιλοπάτριδας κατοίκους σου, τὸ ἀγλαΐσμα τῶν ἐν Τουρκίᾳ ὁμογενῶν, ἀφιερῶ, ᾧ φιλόξενος Σμύρνη, τὰ Ἐλεγεῖα ταῦτα, ἅτινα συνέλεξαν ὡς νεκρικὰ ἄνθη αἱ χεῖρες τῆς ἐξορίστου Μούσης μου ἐκ τοῦ δακρυποτίστου αὐτῆς ἀνθῶνος διὰ τοὺς ἀνδρείως καὶ ἥρωϊκῶς πεσόντας ὑπὲρ τῆς ταλαίνης Πατρίδος ἀκαταμαχήτους υἱοὺς τοῦ Ἄρεως. Εἶνε νεκρικὸς στέφανος, ἀναρτώμενος εἰς κυπάρισσον, διότι ὡς κυπάρισσος ἀνυψώθης τελευταῖον, θρηνοῦσα ἐπὶ τῶν τάφων αὐτῶν, καὶ φιλοξενήσασα κατόπιν ὑπὸ τὴν σκιάν σου τοὺς κεκμηκότας τῆς ἐλευθερίας ὁδοιπόρους . . .

ὦ σεῖς, ὅσοι ἀγνοεῖτε ποῦ κατέφυγον αἱ φυγαδευθεῖσαι ἐκ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος θεότητες! Μετάβητε ὑπὸ τὸν ὠραῖον καὶ μαγευτικὸν τῆς πατρίδος τοῦ Ὀμήρου οὐρανὸν, καὶ ἐκεῖ θέλετε ἰδῆ, καὶ τῆς Μνημοσύνης τὰς θυγατέρας νὰ παίζουσιν εἰς τοὺς εὐθαλεῖς καὶ μυριπνόους λειμῶνάς τῆς, καὶ τὴν θεάν τοῦ κάλλους νὰ λούηται εἰς τὰ διαυγῆ τοῦ Μέλητος βεῖθρα, καὶ τὸν Πατριωτισμὸν, ἀπόστολον κηρύττοντα τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἐθνεγεροῦσας . . . Ἐκεῖ καὶ ἡ ἀνοιξὶς καὶ αἱ ἀηδόνες μὲ τὰς αὔρας τοῦ ζεφύρου εἰς τὸ σκότος μυστηριώδους νυκτὸς μυστηριώδη ἐξυφαίνουσι χιτῶνα, τὸν χιτῶνα τῆς νέας ζωῆς . . . Εἰς τοὺς κόλπους τῆς δούλης ταύτης γῆς μετέβησαν καὶ ἀφῆκαν πολλοὶ τῶν ὀπλαρχηγῶν τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐξορίστοι τὰ ὄστα των, καὶ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν αὐτῆς εὔρον ἄσυλον καὶ νέαν πατρίδα ἐσχάτως καὶ οἱ ἀτυχεῖς τῆς Ἐλευθερίας πρόμαχοι! . . .

Ἄνεξάλειπτος καὶ πανηγυρικὴ θὰ διατηρηθῆται ἡ ἐνθῆμησις τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ᾧ Σμύρνη, καθ' ἣν οἱ φιλελευθεροὶ κάτοικοί σου ὑπεδέχθησαν ἀποβιβαζομένους τοὺς ἐξο-

ρίστους τούτους παῖδας τῆς Πατρίδος, καὶ οἱ μὲν ἐλάμβανον αὐτοὺς εἰς τὰς οἰκίας των, οἱ δὲ τοὺς ἔφερον εἰς ξενοδοχεῖα, ἄλλοι τοῖς προσέφερον ἐνδύματα, ἄλλοι χρήματα καὶ οἱ πτωχότεροι τὰ στρώματά των, πάντες δὲ, ἀπὸ μικροῦ μέχρι μεγάλου, πᾶν ὅ,τι ἠδύναντο νὰ ἐπιδαφιλεύσουν ὁμογενεῖς πρὸς ἀδελφούς των πρόσφυγας, καίτοι τριακοσίους ὄντας περίπου· περιβάλλουσα δὲ τούτους μὲ τὸν χιτῶνα τῆς συμπαθείας, ὡς Σμύρνη, περιεβάλλετο συγχρόνως καὶ σὺ μεγαλοπρεπέστατον καὶ φωτεινὸν ἱμάτιον, τὸ ἱμάτιον τῆς δόξης, πατοῦσα ἐπὶ τάπητος ἀγνῆς εὐγνωμοσύνης. —

Ἄλλ' ἀφιερῶν εἰς τοὺς Σμυρναίους τὰ Ἐλεγεῖα ταῦτα, καὶ ὁμιλῶν περὶ αὐτῶν, δὲν πρέπει ν' ἀφιερῶσω καὶ διὰ τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμογενεῖς ὀλίγας λέξεις καὶ νὰ διασαλπίσω καὶ αὐτῶν τὴν φιλογένειαν καὶ τὸν πατριωτισμὸν; Πρέπει νὰ διέλθω τούτους ἐν σιωπῇ καὶ νὰ δειχθῶ ἄδικος; Ἄπαγε! Θα πλέξω καὶ τούτων τὸν στέφανον...

Βεβαίως πιστεύετε ν' ἀκούσητε, ὅτι οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμογενεῖς, ὡς κάτοικοι τῆς μεγάλης φωλεᾶς τοῦ Σταυραετοῦ τοῦ Γένους, καὶ πολυτάλαντοι, εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, ἐδείχθησαν πολλῶ μᾶλλον ἀνώτεροι τῶν Σμυρναίων πρὸς τοὺς ἐνταῦθα καταφυγόντας, ὡς πρὸς ἀδελφοὺς, οἵτινες καὶ περιεφρόνησαν βαθμοὺς καὶ θέσεις, καὶ ἐθυσίασαν περιουσίας καὶ προσέφερον τὴν ζωὴν των αὐτὴν ὡς ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς Πατρίδος, καὶ ἡ ἐθνικὴ φιλοτιμία ἀπῆτει νὰ τοῖς χορηγηθῶσιν ἄφθονα ὄλα τὰ μέσα, ὅπως ζήσουν ἀνετώτερον καὶ αξιοπρεπῶς, ἐφ' ὅσον ἡ μοῖρα ἤθελε κρατεῖ αὐτοὺς μακρὰν τῆς πατρίδος. Καὶ οὕτως ἔπρεπε νὰ γίνῃ. Ἄλλ' οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμογενεῖς, οὐτ' ἠρώτησαν ἂν ἐπάτησαν τοιοῦτοι τὸ ἔδαφος των καὶ οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἐξόριστοι μὲ ἐκπληξίν των εἶδον, ὅτι εὐρέθησαν ξένοι μετὰξὺ ξένων, μὲ μόνον τὰ τερπνὰ ὄνειρα καὶ τοὺς γλυκεῖς πόθους οὓς ἔτρεφον διὰ τὸν τόπον τοῦτον! Δὲν ἐγνώριζον, ὅτι τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμογενεῖς ἀπεκτήνωσε πρὸ

πολλοῦ, ὄχι ὁ δουλικὸς ζυγὸς, ἀλλ' ἡ πρὸς μόνον τὸ
θησαυρίζειν καὶ τρυφᾶν ἀπληστία των, ἥτις οὐδέποτε ἄ-
φησε τὸν νοῦν των νὰ ὑψωθῆ εἰς σφαῖραν ὑψηλοτέραν,
καὶ τὴν καρδίαν των νὰ σχιρτήσῃ εἰς αἰσθημα εὐγενές καὶ
γενναῖον. Ἀποκεχαυνωμένοι καὶ νωθροὶ, ἀλαζωνεύονται
ἐξογκούμενοι ὡς χρυσοκέρατοι βόες, καὶ ἐκεῖνον θεωροῦν
μεταξὺ των ὑπέρτερον, ὅστις δύναται νὰ χύνη πλειότερον
χρυσίον εἰς τοὺς πόδας μιᾶς Φρύνης, ἢ νὰ καίῃ πυροτε-
χνήματα. Ἄνθρωποι τοῦ ὕλισμοῦ ὅλοι, τῆς τρυφῆς καὶ
τῆς ἠδυπαθείας, ἀπέκτησαν καὶ τὰς ἐξεις ἐκείνας, αἵτινες
καταβιβάζουσι τὴν ἀνθρώπινον φύσιν ἐκ τῆς περιωπῆς τῆς.
Ἰδοὺ διατι καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν παρήλλαξαν καὶ δὲν
φέρουσι πλέον τὸν εὐγενῆ ἐκεῖνον τύπον τῆς ἐλληνικῆς φυ-
σιογνωμίας! . . .

Ἡρκει ἴσως, διὰ νὰ καταδείξω τὸν βαθμὸν τῆς κουφό-
τητος καὶ μωρίας τῶν ἀνθρώπων τούτων, ν' ἀναφέρω ὅτι,
παρακινήθέντες ἀπὸ τοὺς Συμωναίους, ὅπως συλλέξουσιν καὶ
αὐτοὶ συνδρομὰς ὑπὲρ τῶν προσφύγων, καὶ ἀδιαφορήσαν-
τες κατ' ἀρχὰς, ἐτόλμησαν, ὕστερον ἀπὸ δύο μῆνας, νὰ
πέμψουσιν δι' ἀντιπροσώπων των πρὸς δύο τρεῖς ἀξιωματι-
κοὺς καὶ ὑπαξιωματικοὺς ἀπὸ 400 καὶ 500 γροσία, ὡς
συνδρομὴν τῶν ἐνταῦθα βαθυπλούτων ὁμογενῶν, τὰ ὅποια
τοῖς ἐπέστρεψαν οὗτοι περιφρονητικῶς, μὲ τὴν ὑπερήφα-
νον ἀπάντησιν, ὅτι αἱ σφαῖραι αἵτινες διήλθον περὶ τὰς
ἀκοὰς των συρίζουσαι πρὸ τῶν τειχῶν τοῦ Ναυπλίου, ἦσαν
μεγαλητέρας ἀξίας τῶν 500 γροσίων των, καὶ τοιοῦτο
ποσόν, ἔπρεπε νὰ τοῖς εἰποῦν πρόσέτι, ἡδύναντο νὰ τὸ δια-
θέσουσι εἰς κἀνένα γυναικεῖον στολισμὸν . . .

Ἄλλ' ἡ φιλανθρωπία των δὲν ὑπῆρξε κατωτέρα πρὸς
τοὺς πρόσφυγας αὐτοὺς. Ἐπιθυμοῦντες ν' ἀναχωρήσωσι
διὰ Μελίτην τρεῖς πρόσφυγες στρατιῶται, παρεκάλεσαν
τοὺς ἐπιτετραμμένους ἐνταῦθα τὰ τῆς ἐλλήν. ἀτμοπλοίας
Παπαγιάννη, νὰ τοὺς δεχθῆ τὸ ἀτμόπλοιον δωρεάν, πι-
στεύοντες ὅτι δὲν ἤθελον ποτὲ ἀρνηθῆ ὁμογενεῖς εἰς ἀν-
θρώπους καταδιωγμένους μίαν τριαύτην συνδρομὴν. Καὶ

ὁμως τὴν ἠρνῆθησαν, καὶ οἱ δυστυχεῖς ἐβιάσθησαν νὰ πλη-
ρώσωσι τὸν ναυλόν των διὰ ν' ἀναχωρήσουν!...

Ταῦτα ἀναφέρων περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμο-
γενῶν, δὲν προτίθεται νὰ ἐξελέγξω τὴν διαγωγὴν ἣν ἔδει-
ξαν πρὸς τοὺς ἀδελφούς τους πρόσφυγας, διότι ἀπὸ ἀπο-
κτηνωμένους ἀνθρώπους θὰ ἦτο μωρία ν' ἀπαιτήσῃ τις εὐ-
γενῆ καὶ φιλελεύθερα αἰσθήματα· τὰ γράφω, διὰ νὰ φω-
τίσω τοὺς ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι, ὅποιαν παρηγορίαν
καὶ περιθάλψιν θὰ εὑρωσι παρὰ τοῖς ἐδῶ ὁμογενέσιν ὅσοι
ποτὲ ἐκ κακῆς τύχης ναυαγήσουν πρὸς τὰ μέρη ταῦτα,
καὶ πρὸς τούτοις νὰ γνωρίσουν, πόσον ἡμεθα ἠπατημένοι
περὶ τῆς φιλοπατρίας τῶν ἀνθρώπων τούτων!...

Εὐτυχῶς ὁ κοινὸς λαὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, αὐτὴ
ἡ κατωτέρα τάξις τῆς κοινωνίας, εἶνε καὶ ἐδῶ ὅλως διάφο-
ρος τῶν μεγάλων λεγομένων, καὶ εἰς τοὺς μικροὺς αὐτοὺς
εὐρίσκεις κατὰ μέγα μέρος καὶ τὸ αἶσθημα τοῦ πατριω-
τισμοῦ ἀκμαῖον, καὶ τὴν μεταξύ των ἀγάπην ἀγνήν καὶ
ἀδόλον, καὶ διὰ τοῦτο, ἂν δὲν εἶχον ἄλλο τι ἐσχάτως, ἢ
συμπάθειά των πρὸς τοὺς ἀδελφούς των πρόσφυγας ἤρ-
κει ὡς προσφορὰ πολυτιμότερα παντὸς χρυσοῦ... Ἀλλὰ
πρὸς τί τόσα ἐν τῇ προσφωνήσῃ ταύτῃ, ἐνῶ διὰ τοὺς ἐν-
ταῦθα ἔχομεν ὀλόκληρον τόμον δι' ἐκτύπωσιν; Ἐξέλθετε,
ὦ ἀτυχῆ τέκνα τῆς Πατρίδος, ἐξέλθετε ἀπὸ πόλιν, ἣτις
δὲν σᾶς ἐδέχθη, καὶ ἐξερχόμενοι, τινάξατε, ὡς εἶπεν ὁ Ἰη-
σοῦς, καὶ τὸν κοινορτὸν τῶν ὑποδημάτων σας....

Ἀφίνουσα τὸν τόπον τοῦτον τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τῆς χαυ-
νότητος, ὑψώθητι καὶ πέτα φιλομειδῆς, ὡ φαντασία, πρὸς
τὰ ἄλση τῆς εὐάνδρου Σμύρνης, καὶ ραίνουσα τοὺς κατόι-
κους τῆς μετ' ἄνθη σου, εἰπέ τους, ἀσπαζομένη αὐτοὺς,
ὅτι τὰ ἐξόριστα τέκνα τῆς Ἑλλάδος δὲν θὰ λησμονήσωσι
ποτὲ τὰς ἀδελφικὰς περιποιήσεις, ὅσας ἔλαβον ἀπὸ αὐτοὺς
εἰς τὸν τόπον των, καὶ ὅτι αὐταὶ θὰ ἦνε ἡ μόνη εἰς αὐτοὺς
παρηγορία, ἐφ' ὅσον θὰ περιπλανῶνται ἐξόριστοι μακρὰν
τῆς Πατρίδος...

ΣΟΦΟΚΛΗΣ Κ. ΚΑΡΥΔΗΣ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

ΠΑΡΑΔΙΩ εἰς τὰ στόματα τοῦ ἀγαπητοῦ μοι ἑλληνικοῦ λαοῦ τὰ Ἐλεγεία τῶν εἰς τὰς Ἀργολικὰς πεδιάδας καὶ τοὺς βράχους τῆς Κύθνου πεσόντων μαρτύρων τῆς Πατρίδος, ἅτινα ἢ κατατρέχουσα τὴν Πατρίδα τύχη μ' ἔφερε νὰ ψάλω μακρὰν αὐτῆς ἐξόριστος ὑπὸ ἰτέας καὶ εἰς ὄχθας ξένων ποταμῶν, ὡς ἄλλος Ἰερσεμίας! . . . Τί ἄλλο ἠδυνάμην νὰ προσφέρω ἐν τῇ ἐξορίᾳ μου ἢ δάκρυα, τὰ ὅποια ἀπαιτοῦν οἱ νεκροὶ καὶ ἔχουν ἀφθονα τὰ τέκνα τῆς Ἑλλάδος; :: Περικυκλώσατε, ὦ νέοι, τοὺς τάφους τῶν πεσόντων, καὶ ψάλλοντες τοὺς θρήνους τούτους, τελέσατε τὸ μνημόσυνον τῶν ἐνδόξων τούτων μαρτύρων τῆς Πατρίδος! . . .

Σήμερον σὰς προσφέρω τὰ Ἐλεγεία τῶν πεσόντων εἰς δευτέρου φυλλάδιον ἐξετε τοὺς Ὕμνους τῶν ἀγωνισθέντων προμάχων τῆς Ἐλευθερίας, καὶ εἰς τρίτον τὰς ἔθνικὰς Κατάρτας κατὰ τῶν προδοτῶν τῆς Ἑλλάδος, ἅπαντα μετὰ σημειώσεων καὶ ἀποτελοῦντα ὁμοῦ ἱστορικῶς τὸ ὅλον τῶν κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτὴν ἐπανάστασιν ἄθλων. Ἡ Μοῦσά μου οὐδέποτε ἐσίγησε, καὶ πολὺ περισσότερον δὲν θὰ κλειδοστομήσῃ σήμερον, ὅτε περιπλανᾶται ἐξόριστος. . . Εὐτυχὴς δ' ἐγὼ, ἂν καὶ μακρὰν ὑμῶν, δυνηθῶ νὰ ζήσω εἰς τὴν μνήμην σας.

Ἐγραψα ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1862.

Handwritten mark or signature

Main body of handwritten text, likely in a historical or legal context, containing several lines of script.

A line of text at the bottom of the main body, possibly a signature or a concluding phrase.

AKADHIA

Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΓΩΝΗΣ.

Λῦσε, Μοῦσα, τὰ μαλλιά σου,
Τὰ γλυκὰ τραγούδια παῦσε,
Καὶ τὸν πρῶτον γύρε κλαῦσε
Δαφνοστόλιστον νεκρὸν (1).
Καὶ νεκρὸς ἐξαπλωμένος,
Τὸ σπαθί κρατεῖ ἀκόμα,
Καὶ ἀκόμ' ἀπὸ τὸ στόμα
Χύνει αἷμα καὶ ἀφρόν!

Ἐάν λιοντάρ' εἶχε ὀρμήσει,
Ἐάν ὁ Ἄρης ἐπελέκα,
Κι' ὅταν ἔπεσε, μὲ δέκα
Ἐπεσε λαθωματιάς.
Οἱ ἐχθροὶ μὲ φόβον εἶδαν
Κατὰ γῆς τ' ἀναστημά του,
Κ' ἔφυγαν, εἰς τ' ἄρματά του
Ἐπίπτοντες δειλαῖς ματιαῖς...

Ἄλλ' οὐαὶ εἰς τὴν Πατρίδα!
 Κι' ἂν ἐπάλαισαν μὲ λύσσαν,
 Ἄντικρύ τους ποῖοι ἦσαν;
 Ποῖοι ἦσαν οἱ ἐχθροί;
 Ἄδελφοὶ διηρημένοι
 Γιὰ τὸ Ἔθνος καὶ τὸ Στέμμα,
 Ἐκυλίσθησαν εἰς αἷμα
 Κι' ἀγκαλιάσθησαν νεκροί!..

Μὴ, Πατρίς, τὸ πρόσωπόν σου,
 Μὴ γυρίζης νὰ τὸ κρύψης!
 Τῆς καρδίας σου ἡ θλίψις
 Εἶνε βάσανος κοινή.
 Τὸ ἀνάθεμα θὰ φέρουν
 Καὶ τὸ βᾶρος τῆς αἰσχύνης,
 Ὅσ' ἠθέλησαν νὰ μείνης,
 ὦ Πατρίς μου, ταπεινή.

Δὲν ἐγέλασες ποτέ σου,
 Κ' ἔβλεπες τριάντα χρόνια,
 Εἰς ἀλύσεις ἢ διχόνοια
 Τὰ παιδιά σου νὰ κρατῇ
 Κ' ἐνῶ ἔφθασεν ἡ ὥρα
 Νὰ συντρίβουν τὰ δεσμά των,
 Ἐναντίων φρονημάτων
 Παρετάχθησαν στρατοί!

ὦ ἡμέραι κατασχύνης!

Ποῖος ἤλπιζεν, ἐχθροί σου

Οἱ παρήγοροι υἱοί σου,

ὦ Πατρίς, νὰ κηρυχθοῦν (2)!

Πλὴν τὰ ὄπλα δὲν θ' ἀφήσουν

Οἱ πιστοὶ εἰς τ' ὄνομά σου,

Ἄν δὲν θραύσουν τὰ δεσμά σου

Κ' ἐκ τοῦ αἵσχους λυτρωθοῦν.

Ἄς βαροῦν, ἀφοῦ τὸ θέλουν,

Μὲ τ' ἀθῶα αἵματά μας

Τὰ ἥρωϊκὰ θουνά μας

Κ' ἡ μαρτυρικὴ μας γῆ.

Εἰς τὰ αἵματα τ' ἀθῶα

Ποῦ θὰ χύσ' ἡ Ἐξουσία,

Εἰς αὐτὰ καὶ ἡ ἰδία

Κυλισμένη θὰ πνιγῆ...

Πέτα, ὦ ψυχὴ γενναία!

Τοῦ πρωταθλητοῦ Παγώνη!

ὦ Πατρίς σὲ στεφανώνει

Καὶ ἡ Δόξα πτερωτὴ,

Καὶ σὲ δέχεται ἐπάνω,

Μάρτυρα νέων ἀγώνων,

Τῶν ἐνδόξων μας προγόνων

Ἡ ἀγκάλη ἀνοιχτή...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(¹) Ὁ Ἰωάννης Παγώνης, ἀνθυπασις τοῦ πεζικοῦ τάγματος, ἔπεσε τὸ πρῶτον θῦμα εἰς τὴν πρώτην κατὰ τὴν ἀ'. Φεβρουαρίου συναφθεῖσαν μάχην ἐπὶ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, καθ' ἣν, καὶ τοὶ τετραπλάσιοι οἱ Βασιλικοὶ, εἰς δύο ἐκ τῶν χαρακωμάτων γενομένης ἐξόδου τῶν ἐπαναστατῶν ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, κταλιπόντες εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης 25 νεκροὺς ἀδελφοὺς καὶ 30 πληγωμένους· ἔπεσε δὲ ὁ ἦρωσ μας ἐνῶ διένεμε φυσέκια εἰς τοὺς στρατιώτας του, καὶ διέταττε δευτέραν κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐξοδον.

Οὐδεὶς νεκρὸς ἐκηδεύθη μετὰ τόσης ἐπισημότητος, οὐδ' ἐθρηνηθῆ ὅσον ὁ πρωτομάρτυς οὗτος. Φερόμενος ὁ νεκρὸς του διὰ τῆς πόλεως, προπορευομένης καὶ παιανίζουσας τῆς μουσικῆς ἠρωϊκὰ ἄσματα, ἐρῶναιετο ἀλληλοδιαδόχως ἀπὸ τοὺς ἐξώστας καὶ τὰ παράθυρα ὑπὸ τῶν νεανίδων καὶ τῶν μητέρων μετ' ἀνθῆ, ἡ δὲ μήτηρ του, ἐξεληθούσα καὶ αὐτὴ μαλανεύμων, αὔπαγε, τὸν εἶπεν, ἀπεχαιρετῶσα αὐτὸν ὡς Σπαρτιᾶτις, ἀπὸ τοῦ ἐξώστου, ὕπαγε, ὦ ἀγαπητέ μοι υἱέ! Ἐθρηνῶ, διότι σὲ χάνω, ἀλλὰ χαίρω, διότι ἔπεσες μαχόμενος ὑπὲρ τῆς Πατρίδος σου! » Τὰ αὐτὰ ἐξέφραξεν ἐπὶ τοῦ τάφου του, δίδων τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν, καὶ ὁ δεκαεπταετής αὐτοῦ ἀδελφός. Συγκινητικώτατοι δὲ καὶ λίαν ἐνθουσιαστικοὶ ἦσαν καὶ οἱ λόγοι, οὓς ἐπὶ τοῦ τάφου του ἐξεφώνησαν τρεῖς συνάδελφοι αὐτοῦ, ὁ Πάνος Κορωνοῖος, ὁ Πέτρος Μαυρομιχάλης καὶ ὁ ἄλλοτε ὑπαστυνόμος Ἡλ. Κρομμύδας.

Ἦν δὲ ὁ Ἰω. Παγώνης Καλάμιος τὴν πατρίδα, υἱὸς ἀγωνιστοῦ καὶ συγγενῆς τῶν Μαυρομιχαλαίων, εἰκοσιετραετής τὴν ἡλικίαν καὶ μόλις ἐξεληθὼν τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς.

(²) Πλείστοι τῶν ὑπὸ τὴν στρατηγίαν τοῦ Ἑλβετοῦ Χάν τε

θέντων ἀξίωματικῶν, ὅπως πολεμήσωσι τοὺς ἐν Ναυπλίῳ ἀδελ-
 φούς των, ἦσαν μεμυημένοι εἰς τὰ τῆς ἐθνικῆς ταύτης ἐπαναστά-
 σεως καὶ σύμφωνοι εἰς τὸ κίνημα· πολλοὶ μάλιστα ἦσαν ἐκ τῶν
 σφόδρα φιλελευθέρων, καὶ διὰ τοῦτο ἐπίστευσαν ὅλοι ἀδιστακτως
 ἐν ἀρχῇ, ὅτι μᾶλλον θὰ ἐνωθοῦν μετὰ τῶν ἐπαναστατῶν, ἢ ὅτι
 θὰ ἔλθουν εἰς ἀδελφοκτονίαν. Ἄλλ' οἴμοι!.. τὸν Χριστὸν ἐπρό-
 δωκεν ὁ εἰς τῶν δώδεκα, τὴν δὲ Πατρίδα οἱ ἔνδεκα!...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ἡμεῖς οὖν ἐπιβλέποντες ἐν τῇ ἀποστολῇ
 ταύτῃ καὶ ἐν τῇ ἀποστολῇ ταύτῃ
 ἀναμνησθέντες τῆς ἀποστολῆς ταύτης
 ἡμεῖς οὖν ἐπιβλέποντες ἐν τῇ ἀποστολῇ
 ταύτῃ καὶ ἐν τῇ ἀποστολῇ ταύτῃ
 ἀναμνησθέντες τῆς ἀποστολῆς ταύτης

...εὐχὴ φιλανθία εἰς ἕνα τοῦτο ἔργον τοῦτο ἔργον τοῦτο
...εὐχὴ φιλανθία εἰς ἕνα τοῦτο ἔργον τοῦτο ἔργον τοῦτο
...εὐχὴ φιλανθία εἰς ἕνα τοῦτο ἔργον τοῦτο ἔργον τοῦτο
...εὐχὴ φιλανθία εἰς ἕνα τοῦτο ἔργον τοῦτο ἔργον τοῦτο
...εὐχὴ φιλανθία εἰς ἕνα τοῦτο ἔργον τοῦτο ἔργον τοῦτο
...εὐχὴ φιλανθία εἰς ἕνα τοῦτο ἔργον τοῦτο ἔργον τοῦτο
...εὐχὴ φιλανθία εἰς ἕνα τοῦτο ἔργον τοῦτο ἔργον τοῦτο
...εὐχὴ φιλανθία εἰς ἕνα τοῦτο ἔργον τοῦτο ἔργον τοῦτο
...εὐχὴ φιλανθία εἰς ἕνα τοῦτο ἔργον τοῦτο ἔργον τοῦτο
...εὐχὴ φιλανθία εἰς ἕνα τοῦτο ἔργον τοῦτο ἔργον τοῦτο

Ο ΣΠΥΡΟΣ ΔΥΟΒΟΥΝΙΩΤΗΣ.

᾿Σ τῆς Ἀρείας τὴν βάρην μ' ὀλίγους,
Μὲ σημαίαν ὀρθὴν ἀποστάτου,
Μὲ κανόνι γεμάτο ἔμπροστά του,
Ἐνας ἥρωα ὀρθὸς πολεμεῖ (!).
Πολεμεῖ... Συμφορὰ ἔς τὴν Πατρίδα!
Πολεμεῖ καὶ στενάζ', ἡ ψυχὴ του·
Ἔϊνε ὄλ' οἱ ἀπέναντ' ἐχθροὶ του
Ἄδελφοὶ του καὶ φίλοι θερμοί!..

Ἄδελφοὺς νὰ κτυπήσῃ δὲν θέλει·
Τὴν σημαίαν τυλίγει τῆς μάχης,
Κι' ἀπ' τὸ ὕψος κρηνάζει τῆς βάρης,
« Ἐνωθῆτε μ' ἐμᾶς ἀδελφοί! »
Ἐνωμένοι, ἴσ' ἄν κύματα, ὅλοι
Καταφθάνουν αὐτοὶ, ἀλαλάζουν,
Τὰ τουφέκια τους ὅλοι ἀδειάζουν,
Καὶ ζητοῦν γ' ἀναβοῶν ἔς τὴν κορφή!..

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Οὐρανέ! κρᾶζει τότε δακρύων,
 Σὺ τῶν λόγων μου μάρτυς ἄς ᾗσαι!
 Καὶ βοᾷ 'ς τὸν πλησίον του, λύσε
 Τὸ κανόνι καὶ βάλε τὸ πῦρ!
 'Σάν ποτάμ' ἢ φωτιὰ καταβαίνει,
 Καὶ νεκροὺς κατὰ γῆς ἐξαπλώνει·
 'Σάν ἀνέμη γυρνᾷ τὸ κανόνι,
 Καὶ βροντᾷ 'σάν τῆς Αἴτνης κρατήρ!

Ἐναβαίνουν πολλοὶ πανταχόθεν,
 Πλὴν 'ς τὸ ὕψος τῆς φθάνουν ὀλίγοι·
 Πλατεῖς δρόμοις ἢ θόμβᾳ ἀνοίγει,
 Καὶ ἀμέτρητοι πίπτουν νεκροί!..
 Πλὴν μ' ὀλίγους ἀπέμεινε τώρα·
 Δύω βλέπει, δυὸ μόνους 'ς τὸ πλάγι!..
 Δυστυχία!.. καὶ τοῦτον φάγη
 Ἐπὶ τέλους μιὰ σφαῖρα πικρή!..

Τὸ σπαθὶ μὲ τὸ ἓνα του σφίγγει
 Καὶ μὲ τ' ἄλλο γυρνᾷ τὸ κανόνι!
 Σταματοῦν καὶ κἀνεις δὲν σημώνει!
 Εἶν' ἐμπρὸς τοὺς ποτάμ' ἢ φωτιὰ!
 Πέντε βόλγια πηδοῦν καὶ συρίζουν!..
 Σταματᾷ ἢ φωτιὰ. — Ἐλαβώθη!..
 Νὰ τὸν πιάσουν ὄρμου·ν!.. ἐσηκώθη
 Καὶ μὲ μιὰ τοὺς παγώνει ματιὰ!..

Ἐάν ἐλάφι πηδᾷ τὸ κανόνι,
 Κι' ἀνεμίξει τὸ ξίφος ἔς τὸ χέρι·
 Τοὺς σκορπιίζει καὶ ὄλεθρον φέρει·
 Νὰ τὸν πιάσῃ κάνεις δὲν τολμᾷ.
 Μὲ τὰ ξίφ' ὑψωμέν' ἀπομένουν!..
 Εἰς τὸ πρόχωμα τρέχουν ν' ἀνέθουν,
 Τὸ κανόνι γυρνοῦν, τὸν γυρεύουν,
 Καὶ φοβοῦνται μὴν ἦνε σιμά!..

Ζωντανὸν στρατιώτην κάνένα
 Δὲν εὐρίσκουν! ἔς τὸ ἐν τὸ τουφέκι
 Καὶ ἔς τὸ ἄλλο κρατοῦντες φυσέκι,
 Ἐαπλωμέν' ἦσαν ὅλοι νεκροί!
 Μεταξὺ δέκα πέντ' ἐκεῖ κάτω
 Κεφαλῶν βλέπουν ἕναν... σιμώνουν,
 Καὶ τὰ ξίφη ἀμέσως σηκώνουν
 Κατ' αὐτοῦ οἱ κακοῦργοι ἐχθροί!

Ἐνα βλέμμα τοὺς ἔρριψε λύσσης
 Καὶ τὰ δυὸ του ἐσήκωσε χεῖριά του·
 Πλὴν πενήντα ἐβγῆκαν μαχαίρια
 Ἐπ' τὸ στῆθός του τότε ζεστά!.. (2).
 Μὲ τὴν λόγχην ἐχύθησαν ἄλλοι
 Καὶ τοῦ ἔτρύπησαν ὅλον τὸ σῶμα,
 Πλὴν καὶ τότε ὁ ἦρωε ἀκόμα
 Ἐκρατοῦσε τὰ μάτι' ἀνοικτά!..

Όταν ἔβγῃκαν τὴν νύκτα τ' ἀστέρια,
 Εἰς τὸ φῶς τῆς Σελήνης ἐφάνη
 Μὲ χρυσὸ ἔς τὸ κεφάλι στεφάνι
 Ἐαπλωμένους νεκρὸς ἔς τὰ κλαδιά!

ὦ Πατρίδος ἀτρόμητον τέκνον!
 Φοβαρὲ Δουβουνιώτη! κοιμήσου·

Ἐάν ἔφαγ' ἡ γῆ τὸ κορμί σου,
 Ζῆς εἰς ὅλων ἡμῶν τὴν καρδιά : : :

Εἰς τὴν ἀποστολήν σου... (faint bleed-through text from the reverse side of the page)

ΔΙΑΔΗΜΙΑ (faint stamp or watermark on the left side of the page)

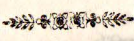
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

(1) Ὁ Σπῦρος, Δουβουινιώτης, ἐκ Λεβαδείας, ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ, εἰκοσιεπταετῆς μόλις, υἱὸς Γερουσιαστοῦ καὶ ὑποστρατήγου, ἔπεσεν ὁ δεῦτερος μάρτυς εἰς τὴν κατὰ τὴν ἁ. Μαρτίου γενομένην κατὰ τῆς Ἀρείας ἔφοδον ὑπὸ τῶν Βασιλικῶν, ὄντων τετρακισχιλίων κατὰ 280. Καὶ ἦτον μὲν ἐπόμενον νὰ ὑποχωρήσουν οἱ ἐπαναστάται, ἀλλ' ὁ ἀτρόμητος Δουβουινιώτης δὲν ἐσυγχώρησεν εἰς τοὺς ἐχθροὺς νὰ πηδήσουν ἐπὶ τῶν προχωμάτων, παρ' ἀφοῦ ἐκάλυψε τὸν θράχον μὲ νεκροὺς αὐτῶν καὶ ἔπεσε μαχόμενος. Τοιαύτην ἔδειξε καρτερίαν καὶ γενναιοψυχίαν, ὥστε, ὅταν εἶδε νεκροὺς τοὺς περὶ αὐτὸν ὄλους, ἐξηκολούθησε νὰ μάχηται, γεμίζων καὶ θέτων ὁ ἴδιος τὸ πῦρ εἰς τὸ τηλεβόλον, μέχρις οὗ περιεκυκλώθη πανταχόθεν, καὶ τότε ἀνατιναχθεὶς, ἐβρίφη κατ' αὐτῶν μὲ τὰ δύο εἰς τὰς χεῖρας πιστόλια. — « Φώναξε, ζήτω ὁ Βασιλεὺς! » τὸν εἶπον οἱ Βασιλικοὶ, ὅταν τὸν εὔρον ἔπειτα μεταξὺ νεκρῶν καὶ μὲ τὸ ξίφος εἰς χεῖρας ψυχρῶν γαυῶντα. — « Ζήτω τὸ Ἔθνος! » ἀνέκραξεν ἐκεῖνος στηλώνων ἐπ' αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ τότε διατρυπήσαντες αὐτὸν μὲ τὰ ξίφη καὶ τὰς λόγχας, ἐπάτησαν ἐπὶ τοῦ στήθους του καὶ ἀπεγύμνωσαν αὐτὸν ἐκπνέοντα!.. Τὸν ἔθαψαν δὲ ἄνευ τιμῶν εἰς τὴν Ἀρειαν, ἐκεῖ, ἐντὸς λάκκου.

Σπαραξικάρδιος δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἀγγελία τοῦ θανάτου τοῦ ἥρωος τούτου εἰς τὴν γηραιὰν αὐτοῦ μητέρα. Ἐξεληθοῦσα εἰς τὸν ἐξώστην, καὶ τὰς δύο χεῖρας ἐπὶ τοὺς κροτάφους φέρουσα, καὶ τὴν πολιὰν αὐτῆς κόμην ἀναπετάσασα, « Τὸ αἷμα τοῦ υἱοῦ μου νὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σας! » ἐβόησε γοερῶς πρὸς τὴν ἔριππον διερχομένην ἐκείνην Κυρίαν τῆς Αὐλῆς....

(2) Φρικώδης είναι ὁ θηριώδης τρόπος μὲ τὸν ὅποιον ἐφέρθησαν οἱ Βασιλικοὶ εἰς τὸν ψυχρὸρραγοῦντα Δουβουινιώτην, ἐνῶ καὶ ὁ στρατιωτικὸς αὐτὸς νόμος ἀπαγορεύει νὰ φονεύσουν ἢ νὰ κακοποιήσουν πληγωμένον. Ἀλλὰ καὶ πόσα ἄλλα ὁμότερα ἔργα δὲν ἔπραξαν οὗτοι εἰς τὴν λεηλασίαν τῆς Προνοίας!... Ὡ! ἄς τὰ σιωπήσωμεν μᾶλλον, διότι εἶναι ἐθνικὴ καταισχύνη!....

Ο ΤΥΠΟΤΗΣ ΚΟΜΙΤΗΣ

... Ἐπιτομὴ τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς

1 (1) Ἐπιτομὴ τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς

ὁμοίως τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς

Ἐπιτομὴ τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς

Ἐπιτομὴ τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς

... Ἐπιτομὴ τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς

ὁμοίως τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς

Ἐπιτομὴ τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς

Ἐπιτομὴ τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς

Ἐπιτομὴ τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς

ὁμοίως τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς

Ἐπιτομὴ τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς

Ἐπιτομὴ τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς

Ἐπιτομὴ τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς

ὁμοίως τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς

Ἐπιτομὴ τῆς ἐπιτομῆς τῆς ἐπιτομῆς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΝΩΝΗΘΝ

Ο ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ.

Φέρτε μου, φέρτε τὸν παπᾶ, νὰ μ' ἐξομολογήσῃ!...
Παπᾶ! παπᾶ, μετανοῶ (1)!
Παρακαλέσου 'ς τὸν Θεὸ
Γιὰ νὰ μὲ συγχωρήσῃ!

Κρύψε με, μὴ μὲ 'δῆ κανεῖς! κι' ἂν ὕστερα μὲ κλαύσῃ,
'Ἄς μὲ θρηνήσῃ ὡς φονιά!...
Παπᾶ! ἡ θεία κοινωνιά
Ποῦ πέρνω, μὴ μὲ καύσῃ;

'Σ αἵματα ἔβαψ' ἀδελφῶν τὰ χέρια μου, ὦ φρίκη!
Παπᾶ! συγχώρησιν ζητῶ!
Ἦρε 'ς τὸ θέατρον αὐτὸ
Κ' ἐμὲ ἡ θεία δίκη!...

'Ανάθεμα νὰ ἔχετε! τυφλοὺς νὰ σᾶς ἰδοῦμεν,
'Ὅσοι μᾶς 'στείλατε, φονεῖς!
Μὲ φίλους καὶ μὲ συγγενεῖς
'Αδίκως νὰ σφαγοῦμεν!

ὦ σεις ποῦ αἶμα χύνετε ἀδελφικόν! στραφῆτε
 Κ' ἐμὲ, ἐμὲ τὸν δυστυχῆ,
 Πῶς δέρνομαι καὶ τί ψυχὴ
 ! Ὅθ' παραδώσω, ἴδῃτε!

Ὅσους ἐφόνευσα, ὄρθοι περνοῦν ἀπὸ ἔμπροστά σου,
 Καὶ τοὺς σκεπάζει καταχνιά!
 Τοὺς βλέπεις; κρύψε τὸν φονιά,
 Παπᾶ, ἔς τὴν ἀγκαλιά σου! . . .

Ἄπὸ σκληρῆ λαβωμάτιά μου κόπτουν τὸ ποδάρι!
 Φωνάζω καὶ παραλαλῶ,
 Καὶ τὸν Θεὸν παρακαλῶ,
 Παπᾶ μου, νὰ μὲ πάρη!

Παπᾶ! καμίνι ἔγινε τὸ στήθος μου καὶ θράζει,
 Καὶ ἡ ψυχὴ μου σπαρταρεῖ!
 Κι' αὐτὴ, κι' αὐτὴ ἡ θλιβερὴ
 Φωνή μου μὲ τρομάζει!

Γονάτισε, κ' εἰς τὸν Θεὸν δεήσου δι' ἐμένα,
 Γιατὶ ἐγὼ, καίω, ῥιγῶ!
 Ἐγὼ εἰς αἵματ' ἐγὼ
 . . . Τὰ χέρια μου θαμμένα! . . .

Τίς εἶν' ἐκείνος; τί ζητεῖ; τί ἔρχεται νὰ φέρῃ;
 ὦ, ἔλα, ἔλα ἰλαρὸς,
 Ἄν ἦσ' ὁ Χάρος, ὁ σκληρὸς,
 . . . Καὶ δόσε μου τὸ χέρι.

— Λέν εἶν' ὁ Χάρος, δυστυχῆ! οἱ δόλι' ὑπουργοί σου
 Παράσημον γιά τόν λαιμόν.
 Σοῦ στέλλουν ὡς προβιβασμόν
 'Σ τὸ τέλος τῆς ζωῆς σου!

— Παράσημα διὰ ἐμέ! 'ς τὴν ὑστερνὴ μου ὄρα!
 Μακράν! μακράν ἀπὸ ἐμέ
 Αἱ ἄτιμαὶ αὐταὶ τιμαί,
 Τὰ δολερά τους δῶρα!

Εἰς τοὺς κακούργους φύγετε καὶ δόστε τα ὀπίσω!
 Τοιοῦτον ἤθελα σταυρόν
 'Σ ἄλλον ἀγῶνα, ἱερόν,
 'Εντίμως ν' ἀποκτήσω (2).

Πατρίς μου! μὴ καταρασθῆς κ' ἐμέ, ἂν ἠπατήθην!
 Ἡ τύχ' ἰδοὺ μὲ τιμωρεῖ,
 Κ' ἦτον ἡ ὄρα θλιβερὴ
 'Ὅπόταν ἐγεννήθην!...

Παπᾶ! ... σκοτάδι χύνεται! παπᾶ! τὸ φῶς μου σβένει!
 Βοὴν ἀκούω εἰς τ' αὐτιά,
 Καὶ ἡ ψυχὴ μου 'σὰν φωτιά
 'Σ τὸν λάρυγγ' ἀναβαίνει!...

Ψυχρὸς ἰδρῶς κατέρχεται εἰς ὅλον τὸ κορμί μου!
 'Σ τὸ στήθος κάποιος μὲ πατεῖ!
 Κι' ἀπὸ τὸ στόμα πτερωτὴ
 'Εξέρχεται... ἡ... ψυχή... μου!...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

(1) Ὁ Γρηγόριος Κουμουνδούρος, Λάκων τὴν πατρίδα, λοχαγὸς α'. τάξεως τοῦ πεζικοῦ, ἦτον εἷς ἐκ τῶν τοῦ Βασ. στρατοῦ, ἀλλ' ἡμεῖς κλαίμεν καὶ τοῦτον ὡς ἀδελφόν, τοσοῦτω μᾶλλον, καθ' ὅσον, μετὰ τὴν πληγὴν ἣν ἔλαβε, πικρῶς μεταμεληθεὶς, δὲν ἔπαυσε νὰ καταράται καὶ ν' ἀναθεματίζει τοὺς ἀποστειλαντας αὐτὸν νὰ χύσῃ τὸ αἷμά του εἰς τοιαύτην ἀδελφοκτόνον πάλην. Καὶ οἱ ἐπαναστάται αὐτοὶ ἐθρήνησαν τὸν θάνατόν του, καὶ τοὶ δυσηρεσστημένοι, διότι ἔλαβε μέρος κατ' αὐτῶν, ἐνῶ ἀπὸ τὴν πρώτῃν συνωμοσίαν τῆς 16 Μαΐου π. ε. ἦτο σύμφωνος μετ' αὐτῶν, καταπεισθεὶς εἰς τὰς προτροπὰς τοῦ συγγενοῦς του πρώην ὑπουργοῦ Ἀλεξάνδρου Κουμουνδούρου. Ἐπληρώθη δὲ εἰς τὴν κνήμην ἀπὸ σφαίραν εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἀρείας μάχην τῆς 8 Φεβρουαρίου, καὶ ἀπέθανε μετὰ 12 ἡμέρας ἐν μέσῳ σπασμωδικῶν πόνων, ἅμα μετὰ τὴν ἀποκοπὴν τοῦ ποδός του, καταφαγωθέντος ἐκ τῆς γαγγραίνης· ἦτον ἄγαμος καὶ οὔτος, καὶ πεντηκοντούτης τὴν ἡλικίαν.

(2) Ἡ Κυβέρνησις τοῦ Μικούλη, τῆς ὁποίας ἔργον ἦτο νὰ ἐξαπατᾷ πάντοτε καὶ νὰ ἐξαχρειώνῃ τοὺς πάντας διὰ δολερῶν μέσων, δὲν ἔπαυσε καὶ κατὰ τὴν Ναυπλιακὴν ἐπανάστασιν ζητοῦσα νὰ κολακεύῃ, δι' ἃ, ὅταν ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ πληρωθεὶς Κουμουνδούρος ἔπνεε τὰ λοιπῶν, ἔσπευσε, διὰ τὴν ὁποίαν ἔδειξε πρὸς αὐτὴν ἀφοσίωσιν, νὰ τῷ ἀποστείλῃ τὸν χρυσοῦν σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος! Ὅταν ὁ δυστυχὴς οὔτος, ψυχορραγῶν, εἶδε νὰ τῷ προσφέρουν τὸ παράσημον αἰσχροῦς κολακείας, ἀνατιναχθεὶς, ἀναθεμάτισεν ἐκ νέου ἐκείνους οἵτινες τοῦ τὸ ἀπέστειλον, καὶ ἀπέβριση αὐτὸ ὡς ἀμοιβὴν κακουργίας καὶ ἐξαγορὰν αἵματος...

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΜΑΡΤΥΡΕΣ,
Ν. ΛΕΩΤΣΑΚΟΣ, Η. ΜΩΡΑΪΤΙΝΗΣ

ΚΑΙ

Α. ΣΚΑΡΒΕΛΗΣ.

Εἰς τὴν Κύθον, ἓνα βῆμα
ἀπὸ τὴν ἀρογιαλιά,
Τρί' ἀδέρφια ἔς ἓνα μνημα
Ἄναπαύοντ' ἀγκαλιά (1)!

Δὲν τοὺς ἔθαψαν παπάδες,
Δὲν τοὺς ἀναψαν κεριά!
Τοὺς ἐπῆραν οἱ φονιάδες
Καὶ τῆς μέσης τὰ λουριά!

Κοιμηθῆτε, παλληκάρια!
Σᾶς σκεπάζουν καὶ τοὺς τρεῖς
Δάφνης καὶ ἰτιάς κλωνάρια,
Καὶ σᾶς κλαίει ἡ Πατρίς (2)!

Ἐπεσες τὸ πρῶτον θῦμα,
 Λευτσάκε! κ' οἱ ἐχθροί,
 Ὄταν σ' ἔβαζαν στὸ μνήμα,
 Ὅλοι ἔτρεμαν ὠχροί,

Καὶ μακρὴν σου εἶχαν φέρει
 Τὸ σπαθί σου μὲ σιγὴν,
 Μὴ τὸ φοβερά σου χέρι
 Τὸ ἀρπάξῃ μὲ ὀργήν!

Σ' ἔθαψαν βαθειὰ μὲ βίαν,
 Τρέμοντες τὸν οὐρανόν,
 Καὶ σ' ἐπλάκωσαν μὲ μίαν,
 Μίαν πέτραν ὡς βουνόν!...

ὦ ἀνδρετε Μωραϊτίνη!
 Ὄταν ἔπεςες καὶ σὺ,
 Ἐκυτρίνισ' ἡ σελήνη,
 Κ' ἐκλονίσθη τὸ νησί!

Ἐδακρύσαν τὰ λιθάκια,
 Στέναξ' ἡ ἀκρογιαλιά,
 Κ' ἔπαυσαν εἰς τὰ κλωνάρια
 Τ' ἄσματά τους τὰ πουλιά!—

Στρέψε, Μοῦσα! κ' ἄλλο θῦμα
 Κλαίει ἐκεῖ ἓνα πουλί,
 Καὶ τὸ μνήμα του τὸ κῆμα
 Ἀγκαλιάζει καὶ φιλεῖ.

Τάφον ἔλαβες, Σκαρβέλλη,
 Ἐν ὀλόκληρο νησί!
 Ν' ἀποθάνῃ ποιὸς δὲν θέλει
 Γιὰ τὸ ἔθνος ὡς ἐσύ;

Ἄμποτε εἰς τὴν ἴδια κλίνην
 Νάπερτα μὲ σὰς τοὺς τρεῖς,
 Ἐένος εἰς τὴν κατασχύνην
 Ποῦ λαμβάνει ἡ Πατρίς!...

ὦ σεῖς ὅπου νὰ σκοτώσῃτε
 Τέτοιους ἴηγατε βλαστούς!
 Τί ψυχὴ θὰ παραδώσῃτε,
 Ἄθεόφοβοι, γι' αὐτούς;

Δὲν θ' ἀκοῦστε καλημέρα
 Ἄπὸ στόμα κἀνενός,
 Κι' ὅπου βλέπετε μητέρα,
 Θὰ σὰς πλήττῃ κεραυνός!

Ἄν φονιάδες θὰ γυρνᾶτε
 Μισημένοι, μοναχοὶ (ῆ),
 Καὶ τὸν Χάρον θὰ ζητᾶτε
 Νὰ σὰς πάρῃ τὴν ψυχὴ!

Τὰ βαμμένα σὰς ποδάρια
 Ὅπου, ὅπου κι' ἂν πατοῦν,
 Θὰ μαραίνουν τὰ χορτάρια
 Καὶ ἀγκάθια θὰ πατοῦν!

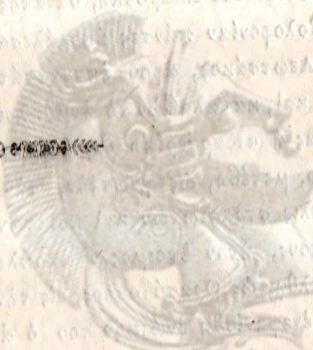
Τῆς Πατρίδος ἡ κατάρα
 Καὶ τοὺς δυὸ θὰ κυνηγῆ,
 Κι' ὡς ὁ Κάϊν μὲ τρομάρα
 Θὰ πλανᾶσθε εἰς τὴν γῆ!...

Καὶ μιὰ ἄμερα, ἔαπλωμένα

Θενὰ εὔρουν εἰς ἔρημιά,

Ἄπὸ λύκους φαγωμένα,

Τ' ἄταφά σας τὰ κορμιά!...

ΔΙΑΔΗΜΙΑ

ΠΡΟΤΗΝΩΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

(¹) Σπαράσσεται ἡ καρδία ἡμῶν ἀναγκαζομένων νὰ ἐκθέσω-
μεν ὅποιος ὑπῆρξεν ὁ ἐν Κύθῳ μαρτυρικός θάνατος τῶν τριῶν
τούτων ἀγλαῶν τέκνων τῆς ἐλευθερίας, τοῦ Λεωτσάκου, τοῦ Μω-
ραϊτίνῃ καὶ τοῦ Σκαρβέλλῃ, θάνατος τὸν ὅποιον, κατὰ δίκαιον λό-
γον, δολοφονίαν πάντες ἀπεκάλεσαν καὶ κηρύττουν.

Ὁ Λεωτσάκος, ἀφοῦ ἐπαναστάτησε μετὰ τοῦ Μωραϊτίνῃ τὴν
Σύρον, καὶ, καταλαβὼν τὸ ἀτμόπλοιο τῆς ἐλληνικῆς ἀτμοπλοικῆς
ἐταιρίας ἢ «Καρτερία» διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ φιλελευθέρου Κ.
Ὁρλώφ, μετέβη, ὡς γνωστὸν, τὴν 4. Μαρτίου εἰς Κύθον μετὰ
50 μόνις στρατιωτῶν καὶ πολιτῶν, ἀπελευθερώσας τοὺς ἐκεῖσε
ἐξορίστους, ἦτον ἔτοιμος ν' ἀποπλεύσῃ εἰς Χαλκίδα καὶ ἐκεῖθεν
νὰ εἰσέλθῃ, ὡς Θρασύβουλος, εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ὅτε ἀπροσδο-
κῆτως ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν του ὁ ἀτμοδρόμων «Ἀμαλία» ὅστις
συγχρόνως ἤρχισε νὰ ἐκσφενδονίζῃ ῥαγδαίως σφαίρας κατὰ τῆς
Καρτερίας. Ὁ κίνδυνος, ὃν διέτρεχε τὸ ἀτμόπλοιο αὐτὸ ἀπέ-
ναντι τῆς φρεγάτας, ἠνάγκασε τὸν Λεωτσάκον καὶ τοὺς λοιποὺς
συναγωνιστάς του νὰ πηδήσουν τότε ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, καὶ νὰ κατα-
λάβουν τὸν ἄνωθεν τοῦ λιμενίσκου τῆς ἀγίας Εἰρήνης λόφον, ἀφ'
οὔ εἶδον τὸν ὑπὸ τὸν Δ. Τσίρον καὶ Δ. Χρυσοβέργην Βασιλ. στρα-
τὸν, συγκείμενον ἀπὸ 150 στρατιώτας τῆς γραμμῆς, 40 χωροφύ-
λακας καὶ 30 Μακεδόνας, ἀποβιβαζόμενον νὰ ὀδεύῃ ὅπως τοπο-
θετηθῇ ἀπέναντί των. Ὁ Λεωτσάκος καλεῖ ἀμέσως τότε τοὺς
διασκορπισθέντας στρατιώτας, ἢ σάλπιγγ' ἤχεῖ ἐπανειλημμένως,
ἀλλὰ μόνις συγκεντροῦνται ἕως 20 καὶ ὀλίγοι πολῖται. Μετ' ὀ-
λίγον τὰ δύο διαμαχόμενα μέρη εὐρέθησαν εἰς ἀπόστασιν προσ-
βολῆς διὰ τουφεκίου, καὶ ζητωκραυγαί, παρὰ μὲν τῶν ἐπαναστα-

τῶν ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, παρὰ δὲ τῶν βασιλικῶν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως, ἦσαν ὁ πρῶτος αὐτῶν χαιρετισμός· καὶ οἱ μὲν ἐπαναστάται τοὺς προέτρεπον νὰ ἐνωθῶσιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἐκεῖνοι δὲ ἀπήτουν παρ' αὐτῶν νὰ παραδοθῶσι. Τότε προσκαλέσας ὁ Λεωτσάκος τοὺς περὶ αὐτὸν ἐντὸς τοῦ χαρκαώματος νὰ ἐκφρασθῶσιν ἂν θέλουν νὰ πολεμήσουσιν καὶ νὰ συνικοθάνωσι, καὶ ἀποκριθέντων πάντων ἐνθουσιωδῶς καὶ μὲ τὰ χεῖρα εἰς τὰς χεῖρας, « ἀποθάνωμεν, ἀποθάνωμεν ὅλοι μετὰ σοῦ! » διέταξε πῦρ κατὰ τῶν ἐναντίων, οἵτινες ἤρξαντο πρῶτοι τοῦ πυροβολισμοῦ. Ἡ μάχη διήρκεσεν ἀδιάκοπος ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν καὶ μετὰ ταῦτα ἐκόπασεν. Εἰς μάτην, μετὰ τὴν διακοπὴν, προέτρεπον τοὺς βασιλικούς ὁ Λεωτσάκος, ὁ Μωραϊτίνης καὶ ὁ Σκαρβέλης νὰ ἐνωθῶσιν ὡς ἀδελφοὶ ὑπὲρ τοῦ κινήματος ὡς ἔθνικοῦ. Ἄντ' αὐτῶν ἀπήντησεν ἀναπηδήσασα σφαῖρα τις, ἣτις εὐρούσα τὸν Σκαρβέλην εἰς τὸν ἀριστερὸν ὀφθαλμόν, ἔρριψεν αὐτὸν χαμαί! Συγχρόνως δὲ περικυκλώνουν τότε ἐκ τῶν ὀπίσθεν καὶ τὸν Μωραϊτίνην, τοῦ ὁποῦοῦ βλέπων ὁ Λεωτσάκος τὸν κίνδυνον, ἐγκαταλιμπάνει τὸ χαρκαώμα του, καὶ τρέχει μὲ μόνον τὸ ξίφος εἰς χεῖρας πρὸς διάσωσίν του, κραυγάζων « Μὴ παιδιὰ, μὴ σκοτονώμεθα! εἴμεθα ἀδελφοί! Ζήτω ἡ πατρίς! ζήτω ἡ ἐλευθερία! » ἀλλ' αἱ φωναὶ τοῦ δὲν ἤσαν ἡχώ, καὶ πᾶραυτὰ βλέπει πίπτοντα τὸν Μωραϊτίνην μαρτυρικῶς παρὰ τὸν Σκαρβέλην, ἑαυτὸν δὲ περικυκλωθέντα. « Θηρία! ἀνεβόησε τότε, σηκώνων τὰ δύο πιστόλιά του, καὶ ἀνακράζων « Ζήτω ἡ πατρίς! » ἐβάνη πίπτων πρὸς τὰ ὀπίσω εἰς τέσσαρς σφαῖρας, αἵτινες διετρύπησαν τὴν κοιλίαν του, τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος του! . . . Θεέ! πῶς εἶχον καρδίαν νὰ πράξουν τοιαύτην δολοφονίαν κατὰ ἀδελφῶν τῶν! Ἄλλὰ τοῦτο μόνον; πλησιάζει καὶ ἔρχεται τότε ὁ Τσίρος πρὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἀντὶ νὰ κύβη νὰ τοὺς ἀσπασθῇ καὶ νὰ κλαύσῃ εἰς τὴν στέρησιν τοιούτων εὐγενῶν τῆς πατρίδος τέκνων, φεῦ τῆς κακοδαιμονίας τοῦ ἀνθρώπου! πατεῖ τὰ πτώματα τῶν μαρτύρων αὐτῶν, καὶ ἐξεμεῖ τὰς βαναυσότερας ὕβρεις κατὰ τοῦ νεκροῦ Λεωτσάκου! . . . Ἐνῶ δὲ οὗτος ἐβλασφῆμει, οἱ στρατιῶταί του ἐγύμνωνον τοὺς

νεκρούς, και ὁ Χρυσοβέργης ἀπέκοπτε τὸν δάκτυλον τοῦ Μωϋ-
 ραϊτίνη, διὰ τὴν ἀφαιρέσιν, ὁ δειλῆος! τὸ ὁποῖον ἐφόρει δα-
 κτυλίδιον, ἐξεμῶν ἐδελυράς κατὰ τῶν νεκρῶν ὕβρεις και δια-
 τάττων τὰ κόψουν και τῶν τριῶν τὰς κεφαλὰς! Ἄλλ' ἐμποδι-
 σθέντος τούτου, ἐδόθη διαταγή, και κατεβίβασαν τοὺς νεκροὺς
 εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου ἐβρίθθησαν ἐπὶ μιᾶς λέμβου. Ὡς κα-
 τεβιβάσθησαν συρόμενα εἰς θράχους τὰ σώματά των, οὕτω και
 ἐβρίθθησαν γυμνά, μὲ μόνον τὸ ἐσώθρακον, εἰς μίαν λέμβον, ὡς
 ῥίπτονται ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ δημίου εἰς τὰ κάρρα τὰ κατὰ
 τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως φονευόμενα σκυλιὰ, και ἀφέθησαν οὕτω
 μέχρι τῆς προῖας, ὅτε διετάχθη τὸς μεταφέρει ἡ λέμβος εἰς
 τὴν παραλίαν και τὸς πετάξῃ εἰς τὴν θηρᾶν, ἵνα ἀκολούθως
 βίθωσιν εἰς κοινὸν λάκκον.

Και τοιαύτη μὲν ὑπῆρξεν ἡ δολοφονία τῶν τριῶν τούτων πε-
 ριποθήτων τέκνων τῆς πατρίδος, τοιαύτη ἡ ὁμότης και θηριω-
 δία τῶν δημίων των! . . . Και ἦσαν οὗτοι ἀδελφοί, φίλοι τῶν
 θυμάτων! . . . ὦ φοίκη! . . .

(2) Τὸν θάνατον τῶν τριῶν τούτων μαρτύρων ἐθρήνησεν ἅπασα
 ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ, και μάλιστα τὰ κοράσια τῆς Σύρου, κυρο-
 φορήσαντα, ἐψαλλον ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας αὐτοσχέδια ἐλεγεία εἰς
 τὴν ἐνδοξον αὐτῶν μνήμην. Αἱ δὲ εἰκόνες των λιθογραφηθεῖσαι
 διατρέχουν τὰς ὁδοὺς ὅλων τῶν ἐντὸς και ἐκτὸς τῆς Ἑλλά-
 δος πόλεων.

(3) Τόσφ ἐμισήθησαν παρὰ πάντων οἱ δύο δήμιοι τῶν δολο-
 λοφονιθέντων, ὁ Τσίρος και ὁ Χρυσοβέργης, ὥστε οὐδεὶς ἐκτοτε
 τοὺς χαιρετᾷ, οὐδὲ τοὺς πλησιάζει, και ἂν ποτὲ εἰσέλθουν εἰς
 δημόσιόν τι μέρος, πάντες ἐγείρονται και ἀναχωροῦν ἐν πλήρει
 ἐδελυγμῇ και ἀποστροφῇ. . . Τοιαύτη δ' ὑπῆρξεν ἡ ἀπέχθεια
 τοῦ λαοῦ, κατὰ τοῦ δευτέρου μάλιστα, ἐν Σύρῳ και ἐν Ἀθήναις,
 ὥστε ἡ Κυβέρνησις ἠναγκάσθη τὸν ἀπομακρῦνῃ και ἀπὸ τοῦ ἐν
 μέρος και ἀπὸ τοῦ ἄλλο.

Ο ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΕΩΤΣΑΚΟΣ.

Δυὸ θεαῖς εἰς ἓνα μνήμα
Γονατίζουν μὲ λουλούδια,
Καὶ μὲ θλιβερὰ τραγούδια
Ἐναν ἥρωα θρηνοῦν.
Χλωμὸ βλέπει τὸ φεγγάρι
Ἄπ' τὰ σύννεφα τὸ μνήμα,
Καὶ στενάζουν μὲ τὸ κύμα
Τὰ πουλιὰ ὅπου περνοῦν.

Ταῖς γνωρίζω καὶ ταῖς δύο!
Ἄλλοτε ἔς τὴν Θεσσαλίαν
Τοῦ ἀκόνιζε ἡ μία
Βίς τοὺς τάφους τὸ σπαθί.
Καὶ ἀκούραστη ἡ ἄλλη
Κι' ἄφοβη ἔς τ' ἀστροπελέκια,
Τοῦ ἐδίπλωνε φουσέκια
Βίς τὸ ρέμμα τὸ βαθύ.

Μὲ πολεμικὰ τραγοῦδια
 Τὸ 'ναννούριζε ἡ μία,
 Ἡ θεὰ Ἐλευθερία,
 Καὶ τὸ 'εὐζαίνει μικρὸν,
 Καὶ τὸ ἔφερνε ἡ Δόξα
 Μὲ τὰ ἄρματα παιδίον,
 Εἰς τοὺς τάφους τῶν ἀνδρείων
 Καὶ εἰς κόκκαλα νεκρῶν . . .

Ὅταν ζώσθη τὸ σπαθί του
 Καὶ εἰς τὴν Θεσσαλία βγήκε,
 Ἐμπροστὰ τὴν Μοῖρα ἔβηκε
 Ἐν ἑνὶ δένδρῳ φουντωτό.
 Ἄπ' τὰ χέρια τῆς ἐπῆρε
 Τὸ ἀδράχτι καὶ τὸ νῆμα,
 Κ' ἔκλεισε εὐθὺς τὸ μνημα
 Ποῦ τοῦ εἶχε ἀνοιχτό.

Ἄν μετέωρο εἰς ὅλα
 Τὰ βουνὰ ἐφανερῶθη,
 Κι' ὅπου ἔπερας ἔσηκῶθη
 Σύννεφο ὁ κουρνιαχτός!
 Ἀπὸ μακρὰ τὸν εἶδε
 Κι' ὄλο τ' ἔχασε τὸ θάρρος,
 Κ' ἔφυγε εὐθὺς ὁ Χάρος
 Καβαλλάρης φτερωτός! . . .

Δάφναις εἶχε πάντα στρώμα,
Τ' ἄρματα προσκέφαλό του,
Καὶ φρουρὸς εἰς τὸ πλευρὸ τοῦ
Ἄγρουπνοῦς' ἕνας αὐτός.
Πλὴν γραμμένο ἦτον νεύρη
Μιὰ φαρμακομέν' ἡμέρα,
Καὶ νὰ πέσῃ ἐκεῖ πέρε
Κι' ὁ ἀθάνατος αὐτός!

Καθὼς ἔκοφαν μιὰ νύχτα
Τοῦ Σαρψῶν τὴν κόρη, ὅταν
Δίχως φόβο ἐκοιμῶταν
Καὶ ἴσ' ἄπειστη φρατιά!
Ἔτσι τοῦλυσε ἴς τὸν ὕπνο
Καὶ ἡ Μοῖρα τὸ ζουνάρι,
Καὶ τοῦ ἴππερ τὸ κουβάρι,
Τῆς ζωῆς του μιὰ νυχτιά!

Κι' ὅταν ἔσυρε ἴς τὴν Κούβη
Τ' ἀπλησίεστο σπαθί του,
Ἔγχε πάλιν ἀντικρὸ του
Εἶδε μνημὴ ἀνοιχτό!..
Μὲ τοῦ Χάρου τὴν ἀξίνη
Εἶχε ἡ Μοῖρ' ἀνοίξει λάκκο,
Κι' ἐζητοῦσε, Λευτσάκι,
Τὴν ἐκδίκησι ἴς αὐτό!..

Πλὴν δὲν ἔπερασε τῆς Μοίρας!
Πρὶν ἀκόμη πέσῃς κάτω,
Τόσινδε ἔξαφνα γεμάτο
Ἄπο εἴκοσι νεκρούς!
Καὶ μὲ χέρια σηκωμένα,
Ἐνῶ σῦριζαν τὰ βόλια,
Μὲ τὰ δῶά σου πιστόλια
Νὰ βίβῃς εἰς τοὺς ἐχθρούς!

Ἐπεσε, καὶ μιὰ σημαία
Σοῦ ἐσκέπασε τὸ σῶμα,
Πλὴν τὸ χέρι σου ἀκόμη
Ἐβαστοῦσε τὸ σπαθί,
Καὶ κἀνεὶς δὲν ἐτολμοῦσε
Νὰ σιμώσῃ νὰ ἔς τὸ πάρη!
Ἐπαρώμοιαζες λιοντάρια
Βίς τὸν ὕπνο τὸν βαθύ!

Ἡ Θεαὶς ἢ δῶά ἐκείναις
Ἐφάνησαν γονατισμέναις,
Ἐν λυμπάδαῖς ἀναρμέναις,
Δεξιὰ κι' ἀριστερά,
Κ' ἓνα σύννεφο γεμμένο
Ἐβλαμψε ἔς τὴν κεφαλὴ σου,
Καὶ ἀνέβη ἡ ψυχὴ σου
Μὲ κατὰλευκα φτερά!..

Ο ΠΑΤΗΡ

ΤΟΥ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΜΟΡΑΪΤΙΝΗ.

Τῶν γηραιῶν μου ἔχασα ὁ δούστυχος τὸν στύλο !
Μ' ἔλειψ' ἡ μόνη μου χρῆσ',
Ἀπόμεινα χωρὶς φτερά,
Δενδρὶ ποῦ ἔπρ' ὁ ἄνεμος καὶ τὸ στεγνὸ του φύλλο !

Εἶχα κ' ἐγὼ ἓνα παιδί, μιὰ ὕστερνή ἐλπίδα !
Ἦτον καμάρι μου κρυφὸ,
Εἶχε τὸν Ἔρωτ' ἀδελφὸ,
Τὸν Ἄρη γιὰ πατέρα του καὶ μάνα τὴν πατρίδα (1) !

Τὸ ζήλευε ἡ γειτονιά, τὸ θαύμαζε ἡ χώρα,
Τὸ ἐρωτεύετο ἡ αὐγή,
Καὶ τὸ ἐζήλευε ἡ γῆ,
Γι' αὐτὸ νεκρὸ τὸ χαίρεται ἔς τὴν ἀγκαλιά της πόρα !

Δὲν κλαίγω, γιατί ἔπαιξες, παιδί μου, τὴν ζωὴ σου
Καὶ τὴν χρυσὴ σου λεβεντιά,
Εἰς τοῦ πολέμου τὴν φωτιά,
Θρηγῶ, γιατί ἦσαν ἀδελφοὶ οἱ ἀσπλαγχοὶ φονεῖς σου !

Θρηνώ, γιατί δὲν ἔπεσε σὲ ἄλλη παιδιάδα
 Ποῦ σᾶς ἐτοίμαζ' ἡ πατρίς (2)...
 Ἄγκαλιασμένοι καὶ οἱ τρεῖς,
 Ἐάν κρημνισμένοι πλάτανοι, κοιμᾶσθε ἔς τὴν ἀράδα!

Ὡ σεῖς πουλιὰ, ποῦ ἔζυρετε σὲ ποῖδ κοιμᾶται χῶμα!
 Θρηνήστε το γιὰ μὲ, πουλιὰ,
 Γιατί ἔς ἐμένα τὰ σκυλιὰ
 Καὶ τὰ φιλιὰ τὰ νεκρικὰ ἀρνήθηκν ἀκόμα (3)!

— Παιδί μου, ὅταν ἔφευγε, τοῦ εἶπα, συλλογίσου,
 Εἰς τὴν φωτιὰ πριχοῦ βίβηθι:
 Πηγαίνεις γιὰ νὰ σκοτωθῆς!
 Δυπήσου τὴν μητέρα σου, λυπήσου τὴν ζωὴ σου (4)!

Κ' ἐκείνος, . . ὦ τοῦ χωρισμοῦ φαρμακωμέν' ἡμέρα!
 — Τὰ χέρια, μωπε, μὴ κτυπᾶς!
 Ἄν τὴν πατρίδα ἀγαπᾶς,
 Ἐύχῃσου τὴν πατρίδα μας νὰ σώσουμε, πατέρα!

Κ' ἐφίλησε τῆς μάνας τοῦ τὸ χέρι θουρκομένο,
 Καὶ— Ἄς ἔμπορῶσαι νὰ σοῦ πῶ,
 Πόσο, τῆς εἶπε, σ' ἀγαπῶ!
 Ἄλλὰ . . . γιὰ τὴν μητέρα μας νὰ σκοτωθῶ πηγαίνω!

Μητέρα εἶνε κ' ἡ πατρίς, ποῦ σήμερ μᾶς χάνει!
 Ἄν σκοτωθῶ εἰς τὸ νησί,
 Ἐάν Σπαρτιάτισσα εἶσθι,
 Ἄγιά τοῦτο τὸν ἐγέννησα, εἶπέ, γιὰ ν' ἀποθάνῃ!

Κ' ἐφίλησε τὸ χέρι μης καὶ πάλι δακρυσμένο,
 Τ' ἀδέλφια του εἰς τὴν σειρὰ,
 Κ' εἶδε γιὰ ὑστερη φορὰ
 Τοὺς τόπους ὅπου ἔπαιζε παιδί χαριτωμένο!

"Αχ! τρεῖς ἡμέρας ἔπερσαν, καὶ τὴν τετάρτ' ἡμέρα

"Ονειρο εἶδαμε πικρό!...

"Ολοι τὸ εἶδαμε νεκρό,

Καὶ μὲ φωναῖς ἐξύπνησε ἡ μαύρη του μητέρα!...

Τὴν πέμπτη εἶδα τὸν φονιά ἔς τοὺς δρόμους κ' ἐγυρνοῦσε!

"Ας μὴν τὸν ἔβλεπα! Βαρειὰ

Δεύτερη μοῦρθε μαχαιριά!

Τὸ δακτυλίδι ὁ φονιάς τοῦ γιοῦ μου ἐφοροῦσε ⁽⁵⁾!

Παιδί μου! εἰς ταῖς θλίψεως μου σὺ πάντοτε μοῦ ἦσουν

Παρηγοριὰ παντοτεινή!

Ἐς τὴν συμφορὰ τὴν τωρινή,

Παιδί μου, ποῖοι σήμερον γὰ μὲ παρηγορήσουν;

"Αοι! ἔχασα ὁ δύστυχος τὸν μοναχὸ μου στύλο,

Τὴν μὴ καὶ μὴν μου χαρὰ,

Ἀπόμεινα χωρὶς φτερά,

Δενδρί ποῦ πῆρ' ὁ ἄνεμος καὶ τὸ στερνὸ του φύλλο!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(¹) Ὁ Περικλῆς Μωραΐτινης, τὴν καταγωγὴν ἔχων ἐκ Πελοποννήσου, υἱὸς τοῦ προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὑπολοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ, μόλις τὸ 23 ἔτος τῆς ἡλικίας του διάγων, ἦν ὁ ἄριότερος ἰππότης μεταξὺ τοῦ στρατοῦ καὶ ὁ χριεστότερος μεταξὺ τῶν νέων. Πνευματώδης εἰς τὰς ὁμιλίαις του, γλυκὺς εἰς τὴν συμπεριφορὰν του καὶ τολμηρὸς καὶ ἀπορραϊστικὸς εἰς τὰς σκέψεις του. Ἡ Πατρίς ἐστερήθη ἐνὸς τῶνόντι τῶν ἐκλεκτοτέρων αὐτῆς τέκνων!

(²) Ὁ Βρετανικὸς Ἀσπὴρ ἀνήγγειλεν ἐσχάτως, ὅτι μέλλει ν' ἀποκαλύψῃ τὰ καθέκαστα τῆς γενομένης προδοσίας εἰς τὰ περὶ τῆς μεγάλης ιδέας, ἀπὸ ἐκείνους οἵτινες ἐκαπληθεύθησαν αὐτὴν καὶ ἄλλοτε, ἤδη δὲ, πρὸς ματαίωσιν τοῦ Ναυπλιακοῦ κινήματος μὲ ἐθνικὴν ζυμὴν καὶ βλάβην. Ἡμεῖς, περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, παραπέμπομεν τοὺς ἀναγνώστας εἰς τὸ ἐκδοθησόμενον Γ'. φυλλάδιον ὑπὸ τὸν τίτλον «ΟΙ ΠΡΩΤΟΤΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ».

(³) Ὁ πατὴρ τοῦ Μωραΐτινη, ἀμὲν μιλῶν τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του, ἠθέλησε νὰ μεταφέρῃ καὶ κηδεύσῃ τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς Ἀθήνας. Ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις τοῦ Μιαούλη καὶ τὴν τελευταίαν αὐτὴν παραγορίαν ἠρνήθη εἰς τὸν πατέρα τοῦ νεκροῦ, ἐμποδίσασα αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς Κόθινον! . . .

(⁴) Οἱ γονεῖς τοῦ Περικλέους Μωραΐτινη προσεπάθησαν πολὺ νὰ ἀποτρέψουν τὸν υἱὸν των τῆς ἀποφάσεως ἣν εἶχε κάμει μετὰ τοῦ Λεωτσάκου, ἀλλ' ὁ ἐξαισιος οὗτος νέος, εἰς μόνον τὴν φωνὴν τῆς Πατρίδος ὑπέκρινεν, ἰδοὺ τί τοῖς ἔγραψεν ἐκ Σύρου, ὀλίγον πρὸ τῆς ἐκείθεν εἰς Κόθινον ἀναχωρήσεώς του.

» Σύρος 28/11 μαρτίου 1862.

» Σεβαστοί μοι γονεῖς!

» Συγχωρήσατέ με διὰ τὴν παράβασιν τῶν συμβουλῶν Σας τὸ αἰσθημα τῆς τιμῆς, ἡ ΠΑΤΡΙΣ πρὸ πάντων, μὲ προσκαλοῦσι. Πηγαίνω μὲ πλήρη τὴν συνείδησιν ὅτι ἐκτελῶ τὸ πρὸς τὴν ΠΑΤΡΙΔΑ καθήκόν μου, καὶ ἐλπίζω εἰς τὴν εὐλογίαν τοῦ Ὑψίστου καὶ εἰς τὰς εὐχὰς σας νὰ ξαναϊδωθῶμεν εὐτυχῶς μὲ τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ. Ἄλλως, ἐνθυμηθῆτε τὴν Σπαρτιάτιδα, « διὰ τοῦτο τὸν ἐγέννησα » εἶπε.

» Ἀποχαιρετῶ προσφιλέστατα ὄντα ὡς ὑμᾶς καὶ δὲν δακρῶ μὴ δακρῶζετε καὶ σεῖς· ὄχι! εἰπέτε, « ὁ υἱός μας ὑπάγει νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ΠΑΤΡΙΔΑ κατὰ τὴν συνείδησίν του ». Χαρῆτε ἡ οἰκογένειά μας ὅα ἔχη μίαν ὑπηρεσίαν πλειοτέραν πρὸς τὴν ΠΑΤΡΙΔΑ ἢ ἓνα μάρτυρα, καὶ τοῦτο ἔτι μᾶλλον εὐάρεστον.

» Οὕτω μὲ ἀνεθρέψατε.

» Σᾶς ἀγαπῶ τρυφερώτατα, ἐνθέρμως, ἐγκαρδίως, μὲ υἱϊκὰς συγγινήσεις, τρυφερώτατα, τρυφερώτατα, καὶ Σας καταφιλῶ θερμότατα, θερμότατα!

» Καταφιλῶ (ἔπονται τὰ ὀνόματα τῶν συγγενῶν του). Πῶς τοὺς ἀγαπῶ, Θεέ μου!!

» Τὴν εὐχὴν Σας, πάτερ μου, τὴν εὐχὴν σας, μητέρα μου, καὶ πάλιν φιλήσατέ με, ὅπως Σας φιλῶ. Ὁ Θεὸς κατευοδῶσαι τὸ ἔργον μας καὶ φέροι εὐτυχίαν τῇ ΠΑΤΡΙΔΙ.

» Γεννηθῆτω τὸ θέλημά Του.

» Μὲ ὄλον τὸ σέβας.

» Ὁ υἱός Σας

» ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΜΩΡΑΪΤΙΝΗΣ λ.

(5) Ὁ εἶς τῶν φονέων τοῦ Περικλέους Μωραΐτινη, ὁ Δ. Χρυσά-
 ἔργης, ἀπέκλιψε τὸν δάκτυλον τοῦ νεκροῦ, διὰ νὰ λάβῃ τὸ δα-
 κτυλίδιον του, ὅπερ φορεῖ ἕκτοτε ὡς γέρας τοῦ αἵσχους καὶ τῆς
 θηριωδίας του!

Ἐπιπέτε μοι ἡ ἀγάπη σου καὶ τὸ εὐχόμενον σου
 εἰς τὴν ΠΑΤΡΙΔΑ καὶ τὴν ΠΑΤΡΙΣ
 ἡ ἀγάπη σου καὶ τὸ εὐχόμενον σου
 εἰς τὴν ΠΑΤΡΙΔΑ καὶ τὴν ΠΑΤΡΙΣ

Η ΜΗΤΗΡ

ΤΟΥ

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΟΣ ΣΚΑΡΒΕΛΗ.

ὦ κάμποι, βράχοι καὶ βουνά! ποτάμια ποῦ περνάτε!
Εἰπάτε μου, τῆς δύστυχης, ἂν εἶδατε τὸ γυιό μου
Σὲ ποιά μεριά τὸν ἔθαψαν, σὲ ποιά μεριά κοιμάται,
Νὰ γονατίσω ἢ ἀμυρῆ, νὰ κλάψω τὸν καῦμό μου!

Σὲ ποῖο οἱ σκύλ' οἱ ἄπιστοι νὰ τῶρριψαν χανδάκι,

Γιὰ νὰ τὸ εὖρη ἄταρο κοράκι πεινασμένο!

Ἄς ἤξευρα, παιδάκι μου, ποῖο σ' ἔφαγε κοράκι,

Νὰ πέσω δίπλα σου κ' ἐγὼ, τροφή του γιὰ νὰ γένω!

Φονιάδες ἀθεόφοβοι! ἂν ἔχετε μανοῦλα,

Τὸν ἔξαφνικό σας θάνατο νὰ μάθῃ, ὡς ἐμένα!

Νὰ τῆς σπυράξῃ τὴν καρδιά ἢ ἴδια ἢ τραμοῦλα,

Καὶ ναῦρη τὰ κεφάλια σας σὲ κάμπο φαγωμένα!..

ὦ σεῖς, πουλιά, ποῦ θλιβερά 'ς τὰ δένδρα κελαδεῖτε!

Ἄν κλαῖτε τὸ παιδάκι μου 'ς αὐτὸ τὸ ἔρμονῆσι,

Εἰπάτε μου, σὲ ποιά μεριά τὸ ἔθαψαν, νὰ ζῆτε,

Νὰ σκύψῃ κ' ἡ μανοῦλά του νὰ τὸ μοιρολογήσῃ!

Ἐὖν μουδαλιὰ τοῦ ἀνέμος ἐπῆρε τὸν ἀνθὸ τῆς,
 Καὶ τὴν ἐκρήμισ' ἔπειτα ἔς τὴν γῆ ξερνίζομένη,
 Ἐὖν μουδαλιὰ μ' ἐρήμαξε ἡ μοῖρα ἔς τὸ θυμὸ τῆς,
 Καὶ εἰς τὸν κόσμον ἔρημη ἀπόμεινα καὶ ξένη!

Ναι, μ' ἐξερρίζωσ' ἡ χλοιά, μ' ἐρήμαξ' ἡ ὀρφανία,
 Καὶ ἄν σβυσμένο κρέμουμαι, παιδάκι μου, λυχνάρι!
 Ἄν εὐσπλαχνίζετ' ὁ Θεὸς σὲ ταπεινὴ μετάνοια,
 Παρκαλέστε τον γιὰ μὲ, μαζῆ σὰς νὰ μὲ πάρη!..

Τ' εἶνε τὸ σύννεφο αὐτὸ εἰς τοῦ θουνοῦ τὴν πλάτη,
 Ποῦ κατεβαίνει βιαστικὸ καὶ φωτερό;.. Θεέ μου!
 Δὲν εἶνε τάχα ὄνειρο καὶ καρδιακὴ ἀπάτη;..
 ὦ, σὲ γνωρίζω! εἶσσι σὺ, καμαρωμένε γυιέ μου!..

Ἐὖν φάντασμα μοῦ φαίνεσαι ἀπὸ τὴν γῆ θγαλμένο,
 Καὶ βλέπω, βλέπω τὴν πληγὴ ἔς τὰ στήθη σου μεγάλη!
 Πλησίασε, πλησίασε, παιδιὲ λαχταρισμένο,
 Καὶ ῥίψου ἔς τῆς μανούλας σου τὴν ἀγκαλιὰ καὶ πάλι!..

— Μὴ, δόλια, ἔρχεσαι κοντὰ καὶ μὴ κινῆς τὰ χέρια!
 Θνητὸς κἀνεὶς δὲν ἔμπορεσε φυγὴ γιὰ ν' ἀγκαλιάσῃ.
 Μὴ μὲ ζητῆς πλέον ἔς τὴν γῆ ἀνέβηκα ἔς τ' ἀστέρια,
 Ἐκεὶ ποῦ κι' ὁ πατέρας μου ἀνέβη, πρὶν γηράσῃ ⁽¹⁾!

Ἐὖν', ἀμοιρη, ἔς τὸ σπῆτι σου, πτωχὴ, χωρὶς ἐλπίδα,
 Καὶ πὲς ἔς τοὺς κιοὺς νὰ μὴ σκορποῦν ἔς τοὺς τάφους μας λουλούδια.
 Τὰ δάκρυα κ' οἱ στέφανοι δὲν σώζουσι τὴν Πατρίδα,
 Οὐδὲ γιαντρεῖουσι ταῖς πληγαῖς τὰ θλιβερὰ τραγούδια!..

Ἐπέσαμεν, κ' ἐσταύρωσαν τὰ χέρια ἴς τὴν φοβέρα,
 Κ' ἔδειξαν . . . ποιὸς τὸ πιστεῦε! ἴς τὸν θάνατον δειλίαν!
 Ποτέ, ποτέ ἄς μὴν ἰδοῦν ἐλευθερὴ μιὰ ἡμέρα,
 Ἄφου δὲν εἶνε ἄξιοι γιὰ τὴν ἐλευθερίαν!..

Ἰγίαινε! κ' ἡ γῆ αὐτὴ ἄς ᾔν' καταραμένη,
 Ἄφου ἔκαταμάρανε καὶ ταῖς καρδιαῖς τῶν νέων!
 Ἐς τὴν γῆν, ποῦ δούλη προτιμᾷ καὶ ἄδοξος γὰ μὲν,
 Οἱ μάρτυρες, μητέρα μου, δὲν κατεβαίνουν πλέον!..

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

108

(1) Ὁ πατήρ τοῦ δολοφονηθέντος νέου Σκαρβέλης, ἦν Χίος τὴν καταγωγὴν, ἀγωνιστὴς, καὶ εἷς τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς Σεπτεμβριανῆς μεταπολιτεύσεως, βαθμὸν φέρων συνταγματάρχου τοῦ πεζικοῦ. Ἀλλὰ δι' αὐτὸ τοῦτο, διότι ἦτο Σεπτεμβριανός, παρηγκωνίσθη καὶ αὐτὸς μετὰ ταῦτα, τεθεὶς εἰς διαθεσιμότητα, καὶ ἀπέθανε πρὸ δύο ἡδὴ ἐτῶν ἀπὸ μαρσμών! Καὶ αὐτὸς καὶ ἅπασα ἡ οἰκογένειά του θὰ ἀπέθνησκον ἐπὶ τῆς ψάθης, ὅπως ἀπέθνον πάντες οἱ ἀγωνισταί, ἂν δὲν τοὺς ὑπεστήριζεν ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς νέος Ἰωάννης Ἀποστολόπουλος, ἔμπορος Ἀθηνῶν, συζευχθεὶς τὴν μίαν τῶν δύο αὐτοῦ θυγατέρων.

Ὁ δὲ φονεὺς Ἀγαμέμνων ἦν ὁ μεγαλύτερος τῶν δύο αὐτοῦ υἱῶν, εἰκοσαετής μόλις, τὸ μόνον στήριγμα καὶ ἡ ἐλπίς τῆς γηραιῆς μητρός του, νέος λίαν φιλελεύθερος καὶ ζωηρός, καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν του εὐρισκόμενος. Ἰδοὺ ὁποῖον τέκνων ἐστερήθη ἡ Πατρίς! Καὶ ὑπῆρξαν φονεῖς των — ποῖοι; Ἕλληνες! Ὡ τῆς κατασχύνης ἡμῶν! . . .

Ο ΥΙΟΣ

ΤΟΥ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

Γιατί, μητέρα μου γλυκειά, ἡμέρα νύχτα κλαίγεις ;
Γιατί ἔμαυροφόρεςσαι καὶ λόγον δὲν μοῦ λέγεις ;
ὦ! ἀφῆσέ με ἔς τὴν θερμὴν νὰ πέσω ἀγκαλιὰ σου,
Καὶ χόρτασέ με μὲ φιλιὰ, μὲ τρυφερὰ φιλιὰ σου !
Μητέρα, μὴ λυπήσαι !
Πολλὰς ἔμαυροφόρεσαι, καὶ μοναχὴ δὲν εἶσαι.
Ἄν ἔπεσ' ὁ πατέρας μου, μητέρα, ἔχ' ἐλπίδα ;
Γιὰ τὴν πτωχὴν μας ἔπεσε, τὴν δύστυχη Πατρίδα.
Καὶ ποῖός γιὰ τὴν Πατρίδα του δὲν θέλει ν' ἀποθάνῃ ;
Ποῖός δὲν φθονεῖ τοῦ μάρτυρος τ' ἀμάραντο στεφάνι ;
ὦ, ἄμποτε μιὰ μέρα
Γιὰ τὴν πατρίδα μας κ' ἐγὼ νὰ ἔπερτα, μητέρα !

Μὴν κλαῖς ! ὅσων ἄλλαις, μάνα μου, καὶ σὺ παρηγορήσου.
Μὴν χύνῃς λάδι μοναχὴ ἔς τὴν φλόγα τῆς ψυχῆς σου !
Βάλε μιὰ πέτρα ἔς τὴν καρδιά καὶ τὴν εὐχὴ σου δός μου.
Οὔτε μιὰ ὥρα τὸν φονιά τοῦ ἔξακουστοῦ πατρός μου
Νὰ καυχηθῇ θ' ἀφήσω ! . . .
Ἐμπρὸς σου τὸ κεφάλι του θὰ φέρω νὰ πατήσω ! . . .

Δὲν βλέπεις, ὄχι, ἴσάν ἐμέ, μητέρα, κάθε βράδυ,
 Νὰ φωσφορίζῃ μιὰ σκιά, νὰ σχίζῃ τὸ σκοτάδι,
 Καὶ ν' ἀρχεται ἔς τὸ στρώμα μου, νὰ βλέπῃ ἄν κοιμοῦμαι,
 Ἡ ἀγρυπνα τὰ βλέφαρα κρατῶ καὶ συλλογοῦμαι
 Δὲν εἶδες, ἴσάν ἐμένα,
 Νᾶχῃ τὰ στήθη ἀνοικτὰ, τὰ χεῖλη ματωμένα! . . .

Βλέπεις αὐτὰ τὰ τέσσερα τ' ἀρχνιασμένα βόλια ;
 Μιὰ πέτρα τάφου ἴσῃωσα ἔς τῆς Κύθνου τὰ περβόλια,
 Κι' ἀγκυλιασμένους τρεῖς νεκροὺς εἶδ' ἄφωνος ἐμπρὸς μου!
 Ἀπὸ τὰ στήθη τᾶβγαλα, τὰ στήθη τοῦ πατρός μου,
 Ζεστὰ, νὰ τὰ φυλάζω,
 Καὶ τοῦ φονιά του με αὐτὰ τὰ στήθη νὰ σπαράζω (1)!

Δὲν ἔπεσ', ὅταν ἔς τὴν φωτιά εἶχ' ἀνοικτὰ τὰ στήθη
 Ὅσάν μικρὸς εἰς τὴν φωτιά κι' αὐτὸς νὰ ἐγεννήθῃ,
 Κ' ἔφερε γύρα ἴσάν αἰτὸς τὴν Θεσσαλίαν ὅλη (2) !
 Κ' εὐρέθη ἐν ἀδελφικῷ, ἀτιμασμένο βόλι
 Νὰ κόψῃ τὴν ζωὴ του,
 Καὶ νὰ τὸν κλαίγουν σήμερον καὶ φίλοι του κ' ἐχθροὶ του (3)!

Θεὸς μου ! ἄν ἐκδίκησι ἔς τὰ σπλάχνα μου ἀνάβῃς,
 Καὶ ἄν τρώντι τοὺς κακοὺς νὰ τιμωρῆς δὲν παύῃς,
 Δυνάμωσε τὸ χέρι μου, στερέωσ' τὴν καρδιά μου,
 Καὶ βγάλε, βγάλε τὸν φονιά τὸν ἄτιμο ἔμπροστά μου,
 Πριχοῦ νὰ τὸν ζητήσω,
 Πριχοῦ εἰς ἄλλων αἵματα τὰ χεῖρια μου βουτήσω ! . . .

ὦ, δός μου τὸ χέρι σου, μητέρα, νὰ φιλήσω,
 Καὶ ἔβαλε μαῦρα καὶ γιὰ μὲ, ἂν δὲν γυρίσ' ὀπίσω!
 —Παιδί! παιδί ἀστόχαστο, τὴν μάνα σου λυπήσου!...
 —Μὲ τὸν πατέρα θρήνησε μαζὴ καὶ τὸ παιδί σου...
 Μὴ μὲ κρατῆς τοῦ κάκου!
 Δὲν θενὰ ζήση ἄνανδρος ὁ γυιὸς τοῦ Λευουτσάκου!...

Σ' ἀφίνω, σ' ἀποχαιρετῶ, κ' ἂν πίσω λαθωμένο
 Μὲ φέρουν...—Στάσου ἄσπλαχνο! παιδί λαχταρισμένο!
 Μικρὸς, δὲν ἔξέρεις τί θὰ ἔπῃ τρεμοῦλα σὲ μητέρα!..
 —Ἵγίαινε, καὶ θάψε με ἔς τὴν Κύθνο, ἐκεῖ πέρα,
 Κ' ἐγὼ ἂν ἀποθάνω!..
 Πατέρ'! ἂν δὲν ἐκδικηθῶ, κ'καρτέρα με ἀπάνω!...

ἴσως ἐκείνη τὴν ἡμέραν...
 ἴσως ἐκείνη τὴν ἡμέραν...
 ἴσως ἐκείνη τὴν ἡμέραν...
 ἴσως ἐκείνη τὴν ἡμέραν...
 ἴσως ἐκείνη τὴν ἡμέραν...

ἴσως ἐκείνη τὴν ἡμέραν...
 ἴσως ἐκείνη τὴν ἡμέραν...
 ἴσως ἐκείνη τὴν ἡμέραν...
 ἴσως ἐκείνη τὴν ἡμέραν...
 ἴσως ἐκείνη τὴν ἡμέραν...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

(¹) Ἡ ἐκδίκησις θεωρεῖται σήμερον παρὰ τοῖς Λάκωσι ἀπαραιτήτων καθήκον, ἐπομένως εἶνε ἀδύνατον, καθὼ Λάκων, νὰ μὴ ἐκδικηθῆ μίαν ἡμέραν ὁ δωδεκαετής ἤδη υἱὸς τοῦ Λεωτσάκου τοὺς φονεῖς τοῦ πατρὸς του. Τὴν ιδέαν ταύτην δὲν ἔλειψε νὰ ἐκφράσῃ εἰς ἓνα λόγον του ἐν τῇ Βουλῇ τῆς Ἑπτανήσου ἐσχάτως καὶ ὁ ποιητὴς Βαλαωρίτης, εἰπὼν τὰ ἐξῆς ἐπὶ τοῦ γνωσθέντος θανάτου τοῦ Λεωτσάκου.

«Ἐπεσεν ὁ Λεωτσάκος, ὁ ἀνδρείος Λεωτσάκος! ὁ υἱὸς αὐτοῦ, μόλις ἔφηθος, ἐξέρχεται τοῦ πατρικοῦ οἴκου! Ἡ ἐκδίκησις τὸν χειραγωγεῖ, ὁ θάνατος παρεκκολουθεῖ τὰ βήματά του· ἐντὸς ὀλίγου ἐπανερχεται καθημαγμένος καὶ χαίρων ἐναγκαλιζέται τὴν χήραν μητέρα του. Ὁ φονεὺς τοῦ πατρὸς του δὲν ὑπῆρχε πλέον..»

Ἄλλὰ τὴν ἐκδίκησιν ἐπέσπευσε πρὸς ἑαυτὸν ὁ ἕτερος τῶν φονέων του, ὁ Δ. Χρυσοβέργης, διὰ τῆς διαγωγῆς του, ὡς ἐξῆς.

Ὁ Χρυσοβέργης, μεγαλυχῶν διμοσιά καὶ ἐν Ἀμφίση, ὅπως ἐν Σύρω, ὅπου δὲν ἔπαυε νὰ χλευάζῃ θεραπειτικῶς ἐν ταῖς καφενεῖοις τὸν Λεωτσάκον καὶ νὰ ἐπιδεικνύῃ τὸ ὄπλον αὐτοῦ καὶ τὴν πυριτοθήκην, ἐβίασε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθυπολοχαγὸν Π. Λεωτσάκον, νὰ τὸν ἀποκαλέσῃ ἄτιμον, ἀκούσας αὐτὸν ἐν τῷ καφενεῖῳ· ὁ δὲ Χρυσοβέργης μὴ ζητήσας λόγον διὰ τὴν ὑβρίν ταύτην, ἀνταπέδωκε τὴν ὑβρίν καὶ ταυτοχρόνως, σύρας τὸ ξίφος, εἶπε τῷ Λεωτσάκῳ· «λάβε τὴν θέσιν σου.» ὁ Λεωτσάκος τὸν ἐμμήθη, διεσταυρώθησαν τὰ ξίφη, ἔλαβε τρεῖς ἀλλεπαλλήλους πληγὰς ὁ Χρυσοβέργης, ἀπρωρήθη, καὶ τοι μεγαλόσωμος, διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τοῦ Λεωτσάκου, ἐφρίφη χαμαὶ, καὶ τῷ ἀπρήθη τὸ ξίφος του· χάρις δὲ εἰς τὸν ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους τοῦ καφενεῖου σπεύσαντα

καὶ μεσολαβήσαντα ξιφήρη ἀξιωματικὸν Σέκερην, καὶ τὸν ὑπομοίραρχον, κρατήσαντα τὴν χεῖρα τοῦ Λεωτσάκου, ὁ Χρυσοβέργης διέφυγε μέγαν κτύπον· ἄλλως τε ὁ Χρυσοβέργης κείμενος ὑπτίως, κλαίων ὡς γυνὴ καὶ πιεζόμενος διὰ τοῦ γόνατος τοῦ Λεωτσάκου, ἤθελε φονευθῆ, ἀν' οὗτος, κύριος ὢν τοῦ σώματός του, ἤθελε νὰ μολύνη τὸ ξίφος διὰ φόνου ἀνθρώπου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀφῆρσεν ἐν τῇ συμπλοκῇ τὸ ὄπλον· δὲν ἐσκόπει ἢ νὰ τῷ ἀποκόψῃ τὴν μύτην, ὅπερ ἀπέτυχε, διότι δὲν ἦτο στερεὰ ἡ λαβὴ τοῦ ξίφους του.

Ἀλλὰ καὶ ἐναντίον τοῦ Τσίρου ᾤθησεν ἡ ἐδίκησις τὰς χεῖρας δύο ἀγνώστων ἐν Ἀθήναις, οἵτινες ἐπυροβόλησαν κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' αἱ σφαῖραι διστρώπησαν μόνον τὸ φόρεμά του, χωρὶς νὰ πληγώσωσιν αὐτόν.

(²) Ὁ Νικόλαος Λεωτσάκος — τίς τὸ ἀγνοεῖς — ἦν ὁ δοξασας κατὰ τὸ 1854 τὰ ἑλληνικὰ ὄπλα εἰς τὰ Θεσσαλικὰ πεδία μὲ τοὺς ὀλίγους του μαχητάς, καὶ ὁ διασώσας τὸν ἐπὶ ἵππου φεύγοντα λειποθυμημένον Χατζῆ Πέτρον, ἀναχαιτιζῶν τὸν ἐχθρὸν χεῖμαρρον. Ὁ Λεωτσάκος ἦν ὁ ἥρωὸς τῆς ἐποχῆς μας, ἀπὸ τὸν ἡρωϊσμὸν τοῦ ὁποίου ἡ Πατρίς ἤλπιζε, πολλὰ καὶ μεγάλα. Ἄς ἦνε αἰώνιον τὸ ἀνάθεμα εἰς τοὺς φονεῖς τοῦ Γαριβάλδου τούτου τῆς Ἑλλάδος!...

(³) Ὁ Φουὰτ πασᾶς, Βεζίρης σήμερον τοῦ Σουλτάνου Ἀπτούλ Ἀζίζ, ἐδάκρυσεν ἐκ λύπης ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τοῦ θανάτου τοῦ Λεωτσάκου, οὗ τὴν ἀνδρίαν καὶ γενναιότητα εἶχε θαυμάσει εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Θεσσαλίας τῷ 1854. Καὶ οἱ ἐδικοί μας ὑπουργοὶ, ἀντὶ δακρύων ἐσπευσαν νὰ διασαλπίσουν ὡς θρίαμβόν των τὴν δολοφονίαν καὶ στέρησιν ταιούτου ἥρωος! Κατηραμένη νὰ ἦνε ἡ κοιλία ἥτις σᾶς ἐγέννησε, κατηραμένη καὶ ἡ γῆ, ἥτις θᾶσᾶς δεχθῆ νεκρὸς, ὃ δολοφόνος καὶ προδόται τῆς Πατρίδος!...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000083695